

Magyarország Alkotmánybírósága

1015 Budapest Donáti u. 35-45.

A Fővárosi Törvényszék útján

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 0 1 2 5 9 - 0 / 2020	
Érkezett: 2020 JÚL 21.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 12 db	B

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[redacted] neve:
[redacted]
[redacted] eljáró ügyvéd: dr. Karsai

Dániel András; meghatalmazás P/10. szám alatt csatolva) a következő

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő.

Kérelem

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Fővárosi Törvényszék 14.B.1615/2017/98. számú ítéletét (P/1. számon csatolva) és az azt helybenhagyó, Fővárosi Ítéltábla 16.Bf.283/2018/27. számú (P/6. számon csatolva) és a Kúria Bfv.III.696/2019/9. számú végzésétét (P/9. számon csatolva), mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket megsemmisíteni szíveskedjék.

Jogalap

Kérelmem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének XXVIII. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog (1) bekezdés részét képező fegyverek egyenlősége elve és pártatlan, indokolt bírói döntéshez való jog, a (2) bekezdésben rögzített ártatlanság vételeme, valamint a (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog.

Kérelmem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 27. § (1) bekezdése, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisíti az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Indítványozó személyes érintettsége

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy vádlott volt a jelen alkotmányjogi panasz eljárás tárgyát képező büntetőeljárásban.

Határidő

A Kúria Bfv.III.696/2019/9. számú végzése 2020. március 18. napján kelt, azt Indítványozó védőjéhez 2020. március 31. napján kézbesítették. Így az Abtv. 30. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság Ügyrendje 28. § (2) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra

Jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Megállapítható, hogy indítványozónak a támadott döntésekkel szemben további jogorvoslati lehetőség nem volt biztosítva. A Kúria felülvizsgálati ügyben meghozott végzése ellen a fellebbezés a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 653. § (1) bekezdése értelmében a Be. 458. § (3) bekezdése alapján, a felülvizsgálat pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja szerint kizárt.

Alapvető alkotmányjogi jelentőség és bírói döntést érdemben befolyásoló Alaptörvény-ellenesség

Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. Indítványozó ezért már ezen a ponton hangsúlyozza, hogy **jelen alkotmányjogi panasz indítvány nem ütközik az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalmának elvébe**, a beadványban foglaltakat semmiképpen nem lehet ekként értelmezni, az egyértelműen ellentétes lenne az

Indítványozó előadásával és annak szándékolt tartalmával, mely tehát nem „önmagában” támadja a bírói döntéseket, hanem a továbbiakban részleteiben kifejtendő alkotmányjogi kontextusban.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés alapvető jelentőségét az adja, hogy a fegyveregyenlőség érvényre juttatása és az indokolási kötelezettség tekintetében tett mulasztások, különös tekintettel a bizonyítékok közötti ellentmondásokra a bíróság elfogulatlanságának, tehát a tisztességes eljárás legalapvetőbb elemeinek hiányát támasztják alá, emellett a támadott eljárás során súlyosan sérült az Indítványozó ártatlanság vélelméhez fűződő és a védelemhez való alkotmányos joga. A jelen beadványban támadott büntetőeljárás során a fegyveregyenlőség és az indokolási kötelezettség teljesítésének hiánya az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt tisztességes eljárás olyan mértékű sérelmét eredményezte, amivel összefüggésben megállapíthatóvá válik az ártatlanság vélelmének sérelme is. A fegyveregyenlőség elve és az indokolási kötelezettség megsértése, valamint az ártatlanság véelme és a védelemhez való jog kérdése pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatában már más ügyben is érdemi vizsgálatot szükségessé tevő kérdésnek minősült [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, 3243/2017. (X. 10.) AB határozat, 3058/2019. (III. 25.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

...

ÉRDEMI RÉSZ

I. TÉNYEK

1. 2016. szeptember 24. napján 22 óra 36 perc 18 másodperckor robbanás történt a [REDACTED] alatt, melynek következtében a robbanás helyszínén megsebesült két szolgálatot teljesítő rendőr.
2. 2016. október 18. napján egy anonimitást biztosító emailküldő szolgáltatás közbeiktatásával valaki emailt küldött a Belügyminisztérium részére, amiben kifejtette, hogy a

felrobbant bomba milyen összetevőkből állt a [REDACTED] robbantáskor, és jelezte, hogy a későbbiekben konkrét követeléssel fogja keresni a Minisztériumot.

3. A fenti cselekmények elkövetése gyanúja miatt Indítványozó ellen 2017. december 7. napján vádat emelt a Központi Nyomozó Főügyészség a [REDACTED] előtti robbantás ügyében.

- *Fővárosi Törvényszék ítélete*

4. Indítványozó büntetőügyében a Fővárosi Törvényszék **14.B.1615/2017/98. számú** elsőfokú ítéletével (**P/1. számon** mellékelve) megállapította Indítványozó bűnösségét emberölés büntettének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1), (2) bekezdés a), c), e), f), g) pontjai], robbanóanyaggal, robbanószerrel visszaélés büntettében [Btk. 324. § (1) bekezdés a) pont], és terrorcselekmény büntettének a kísérletében [Btk. 314. § (1) bekezdés a) pont]. A Törvényszék Indítványozót a fenti cselekmények miatt büntetésül életfogytig tartó szabadságvesztésre és 10 évi közügyektől eltiltásra ítéli. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 25 évben állapította meg a bíróság. Az elsőfokú ítélet indokolása röviden az alábbi.

5. Az emberölés büntettével kapcsolatban a Törvényszék ismertette a bűncselekmény törvényi tényállása ismérveit, a szándékosságra vonatkozó elhatárolási pontokat, különös tekintettel az elkövetés tárgyi és alanyi tényezőire. A tárgyi oldalon vizsgálandó tényezők közül először az elkövetéshez használt eszköz jellegét vizsgálta az indokolás, és hivatkozott a tűzszerész szakértő és az igazságügyi orvosszakértő megállapításaira, akik szerint a robbanószerkezet felépítése és a használt szögek arra utalhattak, hogy az elkövető az ölöhatást akarta elérni.

6. A tárgyi oldalon emellett vizsgálandó az elkövetés körülményei, módja, a sérülések helye, azok jellege. A tűzszerész és az orvosszakértő is úgy nyilatkozott, hogy a robbanás epicentrumától számított 5 méteren belül reálisan számolni kellett az ott tartózkodók halálával. Ezt követően összegezte a Törvényszék a két rendőr sértett sérüléseit, illetve azt, hogy milyen egyéb károsodásokat szenvedhettek volna el az időszerű orvosi beavatkozás nélkül.

7. A tárgyi oldalon vizsgálandó tényezők közül végül az elkövetőnek az elkövetés utáni magatartását vizsgálta a Törvényszék. Rögzítette az ítélet, hogy Indítványozó célja az volt, hogy megszerezze a rendőrök fegyverét, ezért a robbanást követően a földön fekvő rendőrökhöz ment, de mivel a fegyvereiket nem tudta elvenni, a sérülteket magukra hagyva elmenekült.

8. Az alanyi tényezők körében említést érdemel a Törvényszék szerint, hogy Indítványozó kifejezetten készült a cselekmény végrehajtására, próbarobbantásokat végzett, értékelte azok hatásfokát, gondosan választotta ki a robbantás helyszínét.
9. A fentek alapján a Törvényszék megítélése szerint egyértelműen kijelenthető, hogy Indítványozó „egyes szándékkal cselekedett, a rendőröket meg akarta ölni, hogy a fegyverüket megszerezze”. A Törvényszék szerint Indítványozó „mindent megtett a halálos eredmény bekövetkezése érdekében és csupán a szerencsés véletlen múlt, hogy a sértettek halála a robbantást követően azonnal nem következett be”. Majd utalt a Törvényszék az emberölés minősített eseteire.
10. Ezt követően a Btk. 324. § (1) bekezdés a) pontja szerinti robbanóanyaggal vagy robbanószerrel visszaélés büntetével kapcsolatban ismertette a bűncselekmény törvényi tényállását, és megállapította, hogy Indítványozó a tényállás alapján a robbanóanyag, robbanószer „készítése” fordulatát követte el.
11. A II. tényállási pontban írtak alapján a vádhatóság a Btk. 315. § (1) bekezdésbe ütköző terrorcselekmény előkészületével vádolta meg Indítványozót, azonban a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a súlyosabban minősülő, Btk. 314. § (1) bekezdés szerinti terrorcselekmény kísérlete valósult meg. Miután ismertette a Törvényszék a Btk. 314. § (1) bekezdése szerinti bűncselekmény törvényi tényállását és annak ismérveit, kiemelte, hogy a törvény „a kényszerítés és a zsarolás minőségileg új formáját rendeli büntetni, amikor az (1) bekezdés a) pontjában írt célzattal megvalósított személy elleni erőszakos és a (4) bekezdésben taxatív felsorolt más bűncselekményeket terrorcselekménnyé minősíti”. Az (1) bekezdés a) pontja szerinti célzat a Törvényszék szerint az aktív vagy passzív magatartás kikényszerítése az állami szerv (itt a Belügyminisztérium) részéről.
12. Kiemelte a Törvényszék, hogy megítélése szerint az I. és II. tényálláspontokban írt bűncselekményeket a maguk komplexitásában egységben kell értelmezni. Ez alapján látható a Törvényszék szerint, hogy Indítványozó 2016. május és 2016. szeptember 22. napja közötti időben elkészített többek között egy robbanószerkezetet, amelyet 2016. szeptember 24. napján 22:36 órakor a [REDACTED] előtt működtetett. A robbantás hatására két rendőr életveszélyesen megsérült, életüket az időszerű és szakszerű orvosi beavatkozás mentette meg. E cselekményt a Törvényszék előre kitervelten, aljas indokból, hivatalos személy és több ember életét veszélyeztetve elkövetett emberölés kísérletének büntetteként, valamint robbanóanyaggal és robbanószerrel visszaélés büntetteként értékelte.

13. A Törvényszék szerint Indítványozó ezt követően az általa működésbe hozott robbanószerkezet pontos összetételét, az elkészítés lépéseit „Mi tettük” címmel leírta és kilátásba helyezte, hogy ha a Belügyminisztérium nem fizet ki részére egymillió eurót készpénzben, úgy emberi életek kioltását eredményező további robbantásokat fog végrehajtani. A Törvényszék úgy vélte, hogy Indítványozónak ez módjában állt, egyrészt bizonyította, hogy képes és kész robbantani, másrészt a rendelkezésére állt robbanóanyagok és gyújtószerkezetek felhasználásával képes volt újabb robbanószerkezet elkészítésére és működtetésére. Megjegyezte a Törvényszék, hogy e „dokumentumot ugyan nem teljes egészében, hanem ebből a robbanószerkezet összetételét és elkészítését leíró részt >>Bizonyítás<< címszó alatt kivágva küldte el a Belügyminisztérium Ügyfélszolgálatának azzal, hogy a konkrét követeléssel később fog előállni. Ezen konkrét követelést tartalmazó dokumentum már elkészült, de az elfogás megakadályozta abban, hogy azt elküldje.”

14. A fentiekből a Törvényszék azt a következtetést vonta le, hogy Indítványozó elkészített és működtetett egy robbanószerkezetet, amely „alkalmas volt emberi életek kioltására. Megírta a fenyegetést tartalmazó dokumentumot és megfogalmazta a követelést. Ugyan az elkészített dokumentumnak csupán egy részét küldte el a Belügyminisztérium felé, melyben bizonyította, hogy az elműködtetett robbanószerkezettel hasonlót fog robbantani, ha a későbbiekben előterjesztett követelését nem teljesítik.” A Törvényszék szerint „a magatartás túlmutat az előkészület fogalomkörén és a cselekményt kísérleti szakba juttatta. Ez pedig annak ellenére így áll, hogy az állami szerv felé a konkrét követelés nem jutott el, de annak részeként elküldött írás alapján az állami szervnek számolnia kellett a konkrét követeléssel.”

- Fellebbezések és az abban foglalt indítványozói érvek

15. Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség és a védelem is terjesztett elő fellebbezést. Az ügyészség a terhelt terhére jelentett be fellebbezést, amiben előadta, hogy az elsőfokú ítélet részben megalapozatlan, amely megalapozatlanság a másodfokú eljárásban kiküszöbölhető. (A Központi Nyomozó Főügyészség 1.Nyom.614/2016/222. számú fellebbezését **P/2. számon**, a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.29/2018/13-I. számú átiratát **P/3. számon** mellékelem.)

16. Indítványozó védője 2019. február 18. napján jelentette be a védelem fellebbezése indokolását (az irat **P/4. számon** mellékelve, annak kiegészítése pedig **P/5. számon** mellékelve), amelyben részletesen bemutatta, hogy milyen súlyos hiányosságokban és szabálysértésekben szenvedett mind az elsőfokú eljárás, mind pedig maga az elsőfokú ítélet. A védő elsődlegesen indítványozta az eltérő tényállás megállapítását, az ítélet megváltoztatását és

a vádlott felmentését. Másodlagosan indítványozta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a bíróság új eljárásra történő utasítását. Harmadlagosan kérte a kiszabott büntetés jelentős enyhítését és határozott idejű szabadságvesztés kiszabását. A védői fellebbezés indokolása az alábbiakban foglalható össze:

17. Az elsőfokú ítéletet követően a bíróságnál jelentkezett [REDACTED] [REDACTED] aki saját nyilatkozata szerint olyan információ birtokában volt, ami akár perdöntő lehet az ügyben. A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség javasolta az ügyben másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla felé, hogy mellőzze [REDACTED] kihallgatását. Ezzel kapcsolatban a védelem úgy nyilatkozott, hogy elfogadhatatlan a Fellebbviteli Főügyészség javaslata, ugyanis az csorbítja az igazság kiderítésének érdekét. A védelem szerint nem sérülne semmilyen érdek [REDACTED] [REDACTED] kihallgatásával, ugyanakkor a kihallgatással vagy további megerősítést nyernének az elsőfokú ítéletben foglaltak, vagy pedig alátámasztásra kerülhetnének a fellebbezésben kifejtett jogos aggályok.

18. Indokoltnak tartotta a védelem [REDACTED] kihallgatása ismételt lefolytatását, ugyanis őt a tanúvallomás megtétele előtti szükséges figyelmeztetések mellőzésével hallgatta ki az elsőfokú bíróság. A védő megjegyezte, hogy [REDACTED] tanúvallomásában olyan személyleírást adott, amely egyáltalán nem illik a terheltre, ugyanis míg [REDACTED] egy göndör hajú, kb. 170 cm magas, dohányzó emberről beszélt, addig ezen attribútumok nem illenek Indítványozóra, aki kb 185 cm magas, vékony testalkatú és nem dohányzik).

19. Elengedhetetlennek tartotta a védelem [REDACTED] tárgyaláson történő kihallgatását is, akit az elsőfokú bíróság nem lelt fel, így nem tudta kihallgatni a tárgyaláson, holott [REDACTED] korábbi vallomása szerint rendszerint a per tárgyává tett robbantás színhelyéül szolgáló kiraktnál szokott tartózkodni. [REDACTED] vallomása fontos adalékokkal szolgálhat a tényállás megalapozott feltárásához.

20. Indítványt tett a védő a 32. számú térfelügyelő kamera felvételek tárgyaláson lejátszására, ugyanis azok fontos információkkal szolgálhatnak a terhelt szerepének tisztázásához.

21. A védelem határozott álláspontja szerint **az elsőfokú bíróság által feltárt tényállás megalapozatlan, az indokolás pedig nem támasztja alá az abban írottakat.** A bizonyítékoknak a megalapozottság és a törvényesség követelményeit kielégítő értékelése alapján a védő szerint nem lehetett volna arra a következtetésre jutni, hogy Indítványozó követte el a terhére rótt cselekményt. Ez a következtetés mindkét tényállási pontra (az emberölési

kísérletre, illetve terrorcselekményre) vonatkozik. A védő szerint az irányadó gyakorlat értelmében a bizonyítékok olyan egyoldalú értékelése, amely csak az egyik irányba mutató részelemeket veszi figyelembe, sérti az indokolásai kötelezettségét. Az ítéletben ki kell fejteni, miért vetette el a bíróság a terhelő (vagy mentő) körülményekre utaló bizonyítékokat. Megalapozatlan az ítélet, ha az eljáró tanács hiányosan megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett, és a rendelkezésre álló bizonyítékok közül sem vont minden szükségesbizonyítékot értékelési körébe (BH 2005.386). A védelem szerint a Törvényszék számos releváns bizonyítékot nem vonta hiánytalanul az értékelés körébe. Ezek a következők:

22. **Objektív bizonyítékok:** Az eljárás során kihallgatott tanúk vallomásai és az e kérdésre kirendelt szakértő (47-szeres becslés alapján), egy nagyjából 170cm magas emberről nyilatkoztak, aki elkövethette a [REDACTED] [REDACTED] banást, míg Indítványozó testmagasságát az elsőfokú bíróság tanácselnöke 183cm-nek állapította meg. Azt a nyilvánvaló ellentmondást, hogy több tanú ([REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] orvosszakértő következetes megállapításaival szemben milyen alapon állapította meg a bíróság, hogy a 183 cm magas Indítványozó szerepelt a szakértő által vizsgált képeken, az elsőfokú bíróság nem oldotta fel. A testmagasság mellett a testalkat kérdésében is súlyos eltérés mutatkozott a tanúvallomásokban és a szakértői vizsgált személy és Indítványozó között. Ugyanis míg az előbbiek szerint a feltételezett elkövető átlagos testalkatú, vagy túlsúlyos lehetett, addig Indítványozó a vádbeli napon és a tárgyalás során is vékony testalkatú volt. Ezen ellentmondást sem oldotta fel az elsőfokú bíróság.

23. A [REDACTED] [REDACTED] használt és a „Mi tettük” című üzenetben leírt anyagok és az összeállított szerkezet a bíróság által feltárt tényállás alapján nem azonos, hiszen e tekintetben a tényállás több ponton felderítetlen maradt a védő szerint mégis iratellenesen megállapította a bíróság a kettő egyezőségét.

24. A védelem az egyéb objektív bizonyítékok körében elsőként hivatkozott arra, hogy a Törvényszék fontos bizonyítékként jelölte meg az ítéletében azokra a felvételeket, amelyeket Indítványozó a soroksári Duna hídnál készített, azonban e felvételek nem kerültek bemutatásra a tárgyaláson, így azokra, mint bizonyítékokra sem lehetett volna hivatkozni. Ezek alapján súlyosan sérült a védő szerint Indítványozónak a védelemhez való joga és a fegyverek egyenlőségének elve.

25. Emellett hivatkozott arra a védelem, hogy számos egyéb bizonyítékkal kapcsolatban nem került feltárára a bizonyítékok és az Indítványozó közötti kapcsolat. Így például nagyon fontos „negatív” (a terhelt javára szóló) bizonyíték, hogy a [REDACTED] emailcímmel kapcsolatos anyagok, sőt még azokra történő utalás sem szerepel sem az Indítványozótól lefoglalt [REDACTED] számítógépen lementett dokumentumban, sem pedig a gépen máshol. A feltárt tényállás alapján nem bizonyított, hogy Indítványozó bármelyik eszközéről kapcsolatot létesítettek volna ezzel a címmel vagy erről a címről.

26. Felhívta a figyelmet arra is a védelem, hogy az Indítványozó édesapját, [REDACTED] tanúként ugyan kihallgatta a Törvényszék, ugyanakkor az általa mondottakat figyelmen kívül hagyta. A tanú által felvetett kétségekkel – így például az Indítványozó homokkomáromi házában talált minták elhelyezkedése és az azokon talált DNS nyomok – egyáltalán nem foglalkozott a bíróság... Ugyanígy nem került feltárára és kétséget kizáró bizonyítottságra az Indítványozótól lefoglalt egyéb tárgyak, a lefoglalt cipő, valamint a robbantáshoz használt hátizsák pontos azonosítása is elmaradt a védelem szerint.

27. **Az Indítványozó vallomásainak értékelésével kapcsolatban** komoly kétségeket vetett fel a védelem. Indítványozó – a később visszavont – beismerő vallomásában kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy **a szándéka nem irányult az emberölésre**, az elsőfokú bíróság mégis az egyébként visszavont terhelti vallomásra alapozva állapította meg az egyenes emberölési szándékot. Tette mindezt ráadásul úgy az elsőfokú bíróság, hogy Indítványozó visszavont beismerő vallomásának az emberölési szándék kérdésében számos egyéb, a per tárgyává tett bizonyíték ellentmondott. Kiemelte ezzel kapcsolatban a védelem, hogy a terhelti vallomást – mint minden egyéb bizonyítási eszközt – csak akkor lehet elfogadni, ha a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozata egyértelmű és azt az eljárás ügyiratai is minden kétséget kizáróan alátámasztják, valamint ha a vádlott beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége iránt ésszerű kétely nem mutatkozik. Indítványozónak a tárgyalások során tapasztalt infantilis viselkedésével kapcsolatban a bíróság megállapította, hogy az csupán egy védekezéstechnika, azaz a tárgyalásokkor tapasztaltak mint színjátékot minősítette a bíróság, míg a beismerő vallomással kapcsolatban ilyen kételyei nem voltak a bíróságnak. Ezt az ellentmondást nem oldotta fel a Törvényszék. Ugyanígy a védelem és az Indítványozó édesapja az elsőfokú eljárás során többször kérték, hogy Indítványozót vessék alá toxikológiai vizsgálatnak, ugyanis Indítványozó a vallomásaiban zavart volt, saját bevallása szerint is furcsán érezte magát (ld. 2017.2.22. j.k), nyilatkozatai több helyen összefüggéstelen voltak. Indítványozónál 2017. május 5. napján az IMEI-ben készült zárójelentésben paranoid téveszmés zavart

diagnosztizáltak, ami az orvosi megállapítás ugyanarról a viselkedésről, amit a Törvényszék védekezéstechnikának minősített.

28. A védelem felhívta a figyelmet arra, hogy ha Indítványozó a perben becsatolt szakvéleményekkel összhangban teljesen beszámítható volt, akkor ilyen állapot nem alakulhatott volna ki nála. Ha viszont – és ez tény – kialakult, akkor nincs kétséget kizáróan bizonyítva, hogy akár a cselekmény elkövetésekor (feltéve, de nem megengedve, hogy ő követte el), akár a kihallgatások során teljesen tudati befolyástól mentesen viselkedett. Ezt az ellentmondást azonban a Törvényszék nem oldotta fel. Sőt, a Törvényszék a beismerő vallomás hitelességét hangsúlyozta. Ha ez így van, akkor viszont a védelem szerint a Törvényszéknek a beismerő vallomás azon részét is el kellett volna fogadnia, hogy Indítványozó szándéka **legfeljebb sérülés okozására**, de nem élet kioltására irányult. Ez azonban nem így történt meg.

29. A vonatkozó szakirodalomra hivatkozással¹ bemutatta a védő, hogy a téves vagy hamis elítélések megdöbbenően nagy százalékában fordult elő olyan eset, amelyben utóbb egyértelműen ártatlannak bizonyult személy beismerő vallomást tett. A védelem hangsúlyozta, hogy a bíróság tévesen értékelte azokat az információkat, amelyeket csak a beismerő vallomásból ismert meg a bíróság, ugyanis nincs olyan kétséget kizáróan bizonyított tény, ami alátámasztaná, hogy a valódi tettetől származik a beismerő vallomás. Ugyanígy a Törvényszék által „kitartó elkövetésként” minősített körülmény, miszerint Indítványozó próbarobbantásokat végzett, szintén nem került bizonyításra, mivel a sem a próbarobbantások konkrét körülményeit, de még azok tényét sem lehetett kétséget kizáróan megállapítani. Így e tényre vonatkozóan is csak akkor fogadható el a beismerő vallomás, ha azt egyéb bizonyítékok kétséget kizáróan alátámasztják. Amire azonban nem került sor.

30. A tanúvallomásokat a védelem szerint a Törvényszék jogellenesen értékelte. Indítványozó testvére, [REDACTED] [REDACTED] vallomását a kontextusából kiragadva, azt nem a valós tartalma szerint értékelte a bíróság, így azt a látszatot próbálta keltetni, hogy Indítványozó testvére meggyőződése szerint Indítványozó követte volna el a robbantást, holott ő ezt következetesen kizárta. A törvényszéki tanácselnök [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] szavait már a tárgyaláson is megpróbálta úgy beállítani, mintha azok a hirtelen felismerés, sőt azonosítás nyomán születtek volna. Holott ez nem így történt. Felhívta a védelem arra is a figyelmet, hogy [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] terhelő tanúvá való „előléptetése” a pártatlanság hiányának fontos

¹ Korinek László: Az ártatlanság félelme, Jogtudományi Közlöny, 2017/7-8, 316. o.

bizonyítéka, ami a családi viszonyokba való inkorrekt értelmezéssel való beavatkozás miatt etikailag is súlyosan kifogásolható.

31. [REDACTED] sértett vallomása szerint a szoláriumhoz közeledve mögöttük 5-6 méterre történt a robbanás. Azaz a sértett megítélése szerint 5 méteren kívül voltak a robbanástól, a bíróság mégis arra a következtetésre jutott, hogy a rendőr sértettek 5 méteren belül voltak, amikor történt a robbantás. Holott sem [REDACTED] állomása, sem pedig a többi releváns bizonyíték (pl. szakértői vélemény – 72. sz. tárgyalási jegyzőkönyv) alapján erre nem lehetett volna következtetni.

32. A 6. sz. tanú vallomásával kapcsolatban felhívta a védelem az Ítélet tábla figyelmét arra, hogy míg korábban az elsőfokú ítélet megállapítja, hogy a 6. sz. tanú nyilatkozatára alapozta a tényállást, addig a tanú részéről történt felismerés az egyéb bizonyítékokkal együtt kétséget kizáróan alátámasztja, hogy a bűncselekményt Indítványozó követte el. A 6. sz. tanú felismerésére vonatkozó megállapítás azonban iratellenes, ugyanis ő nem ismerte fel Indítványozót. Esetében – habár kötelező lett volna – a bíróság nem biztosította a felismerésre bemutatás garanciális feltételeit, így a felismeréssel kapcsolatos eljárás cselekmény eredményét sem lehet bizonyítékként értékelni. Ugyanis az eljáró tanács elnöke a 6. sz. tanú meghallgatásakor közölte, hogy amikor a tanú bement a terembe, akkor már oldalt ült neki a vádlott – azaz amikor a tanú az általa feltételezett baseball sapkás elkövetőről beszélt, a tanács elnöke arra utaló nyilatkozatot tett, ami befolyásolhatta a tanút abban, hogy befolyásmentesen felismerhesse az általa feltételezett elkövetőt. Tehát ez az eljárás nem felelt meg a felismerésre bemutatás törvényi feltételeinek. Kifogásolta továbbá a védelem a 6. sz. tanú vallomásával kapcsolatban azt, hogy őt nem figyelmeztették a vallomásmegtagadási jogára [Be. 82. § (2) bekezdés], illetve, hogy a tanú szerint 2-3 alkalommal hallgatták ki, azonban az eljárási anyagok közé csak egy vallomása került be, illetve más tények tekintetében sem kerültek alátámasztásra a 6. sz. tanú által előadottak, így nem értékelhető a vallomása a tényállás megalapozása szempontjából, azt az értékelés köréből ki kellett volna zárni.

33. A védelem szerint [REDACTED] az elsőfokú eljárás során felvett vallomása bizonyítási eszközként nem értékelhető, őt ugyanis nem figyelmeztették a kihallgatása előtt az önvádra kötelezés tilalmáról.

34. A további tanúk nyilatkozataival kapcsolatban is komoly kifogásai voltak a védelemnek. Az ügyészi perbeszédben a vádképviselője a tényeknek megfelelően elismerte, hogy **senki nem ismerte fel az elkövetőben Indítványozót**. Ugyanakkor – hangsúlyozta az ügyész – mást sem.

Ez azonban nem igaz, hiszen [REDACTED] felismerte az elkövetőt, aki nem azonos Indítványozóval. [REDACTED] tanúvallomásaival kapcsolatban kiemelte a védelem, hogy azzal kapcsolatban iratellenes megállapításokat tartalmazott az ítélet, ugyanis a tanú még a vallomásában kulcsszerepet játszó sapkát sem ismerte fel. [REDACTED] yomozás során felvett vallomásaival kapcsolatban előadta a védelem, hogy [REDACTED] tárgyalás során beszerzendő történő vallomásaival meg lehetne cáfolni Indítványozó azon állítását, hogy 2016. augusztusában napi 4-5 órát fordított a későbbi elkövetési hely megfigyelésére, ugyanis ez a magatartás [REDACTED] bizonyosan feltűnt volna, hiszen ő szinte mindig ott tartózkodik, ahol a robbanás történt, azonban a korábbi vallomásában ilyen gyanús eseményről nem számolt be.

35. **A II. sz. tényállás bizonyításáról** a védelem előadta, hogy az ítélet azon megállapítása, miszerint Indítványozó a robbanóanyag felhasználásával anyagi előnyhöz kívánt jutni, ez a szándék pedig az I. tényállási pontban írt cselekmény elkövetése után alakult ki benne, súlyosan iratellenes. Az ítélet szerint Indítványozó az általa használt [REDACTED] számítógépen készítette el azt a dokumentumot, amelyek az első – fenyegetést és konkrét követelést nem tartalmazó – részét kivágta, átdolgozta és azt elküldte a Belügyminisztériumnak. A védelem felhívta a figyelmet, hogy a megállapított tényállás alapján nem bizonyított, hogy Indítványozó számítógépéről került volna elküldésre a Belügyminisztérium részére a levél. Indítványozó a később visszavont vallomásában nem vitatta a szerzőségét a levéllel kapcsolatban, azt azonban kijelentette: külön volt a dokumentum, amiben szerepelt a követelés és fenyegetés, és külön volt a levél, amiben sem fenyegetés, sem követelés nem volt. Ez már csak azért is lényeges, mert amikor az eljáró ügyész megkérdezte tőle, hogy mikor döntött a Belügyminisztériumtól való pénzkövetelés mellett, Indítványozó határozottan azt válaszolta, hogy „Én nem követeltem pénzt.” Azaz Indítványozó – még ha el is fogadjuk, azt, hogy ő küldhette a levelet a Belügyminisztériumnak – szándéka nem irányult a pénzkövetelésre a levél elküldésével. Így tehát, még ha az el nem küldött dokumentum megírásakor meg is fordult a fejében a zsarolás gondolata, az megmaradt csupán ötlet szintjén, ami nem büntetendő, hiszen még előkészületnek sem tekinthető. A védelem hangsúlyozta, hogy Indítványozó nem fenyegette meg a Belügyminisztériumot, amennyiben megfenyegette volna a teljes dokumentum elküldésével, akkor is legfeljebb terrorcselekménnyel való fenyegetés előkészülete lett volna megállapítható, ami viszont nem büntetendő. Ezzel kapcsolatban kiemelte a védelem Indítványozó vallomása alapján, hogy a többször megfogalmazott és átírt dokumentum teljes szövegének elküldése szándékáig nem jutott el Indítványozó, azaz sem fenyegetni nem szándékozta a Belügyminisztériumot, sem pedig követelést nem akart irányába közölni.

36. Az emberölésre irányuló szándékkal kapcsolatban hangsúlyozta a védelem, hogy az elkövető tudattartalmát érintő következtetések a jogi értékelés körébe tartoznak, a másodfokú eljárásban a megalapozatlanság kiküszöbölése kapcsán megfogalmazott kötöttségek nélkül módosíthatóak (BH 2005. 167). A szándékosság kérdése tehát ebbe a körbe tartozik, így az ezzel kapcsolatos védői érvelés nem utasítható el azzal, hogy a bíróság mérlegelését támadta a védelem. Hangsúlyozta a védő, hogy az eljárásban az Alaptörvény, a nemzetközi normák és az elemi tisztességesség által megkövetelt pártatlanság kezdettől fogva nem érvényesült. Ezzel kapcsolatban számos valós példát vonultatott fel a védelem, kezdve [REDACTED] rendőr altábornagy nyilatkozata, vagy a politikai és rendőri vezetés megnyilvánulásai, amelyek olyan elvárásokat is megfogalmaztak, leplezetlenül arra utalva, hogy akár kényszervallatás is alkalmazható a nyomozási cél érdekében („Vadászák le!”, „Szedjék kibelőle!”). A másodfokú eljárástól kezdve eljáró védő a fellebbezésben kiemelte, hogy az elsőfokú ítélethozatal előtt eljáró védő a védőbeszédében rámutatott, hogy **valójában nem az igazság feltárása, hanem Indítványozó cselekvőségének és bűnösségének a bizonyítása volt a feladat úgy, hogy az esetlegesen másfelé mutató bizonyítékok vizsgálata elmaradt.** Ezt az állítást igazolja többek között az, hogy [REDACTED] szakértő úgy nyilatkozott, hogy a terhelt „nem jó időpontban nyomta meg a gombot, és ez nagyon fontos” (72. sz. tárgyalási jegyzőkönyv 25. o.). Azaz a szakértő által kijelentett „nem jó időpont” azt jelentette, hogy nem tudta megölni a sértetteket. Az fel sem merült benne, hogy talán nem is akarta megölni őket. Indítványozó viszont végig hangsúlyozta, hogy nem az élet kioltása volt a célja.

37. A védelem szerint az egyenes ölési szándék megállapítása iratellenes, a Törvényszék pedig a beismerés tényéből teljesen hibásan, az elemi logika szabályaival ellentétesen vont le következtetést az élet kioltására irányuló akaratra. Ezt alátámasztandó kiemelte a védő, hogy Indítványozó vallomása szerint sem lehettek a sértett rendőrök a robbantáskor a robbanószerkezettől 5 méteren belül, amely 5 méter a halálos eredmény okozására lett volna képes. Ezzel kapcsolatban a bíróság egy lényeges kérdést illetően mulasztotta el az igen releváns bizonyíték értékelését, ugyanis figyelmen kívül hagyta Indítványozó vallomásának ezen részét, holott Indítványozó a vallomása alapján ismerte a robbanószerkezet hatását, így az, hogy azt követően élesítette a szerkezetet, hogy annak 5 méteres hatósugarát elhagyták a rendőrök, nem pusztán a véletlen műve.

38. A bizonyítékok teljes körű értékelésének követelményét súlyosan sértette az elsőfokú ítélet akkor, amikor nem foglalkozott érdemben azzal a kihallgatás-részlettel, amelyben egyértelműen kijelentette Indítványozó, hogy a szándéka egyértelműen nem az ölésre irányult.

39. Kiemelte a védelem, hogy a robbantás és a sértettek elhelyezkedésével kapcsolatban, hogy súlyosan iratellenes az ítélet azon megállapítása, amely szerint a rendőrök mintegy 5 méteres távolságon belül a robbanószerkezettől a robbanás bekövetkeztekor, ugyanis az eljárás tárgyává tett bizonyítékok alapján ezt kétséget kizáróan nem lehetett megállapítani, sőt. Azáltal pedig, hogy nem lehetett megállapítani, hogy a sértettek a robbanószerkezet 5 méteres hatókörében tartózkodtak a robbanás bekövetkeztekor, az *in dubio pro reo* elvét súlyosan megsértette az elsőfokú ítélet akkor, a mikor bizonyítatlanul ezt a tényt mégis elfogadta. A védelem megítélése szerint pedig így az emberölés kísérletét sem lehetett volna megállapítani, ugyanis ahhoz bizonyítani kellett volna, hogy a sértettek valóban a halál okozására alkalmas hatókörön belül tartózkodtak. E körülmény pedig a büntetés kiszabása szempontjából is döntő jelentőségű, hiszen amennyiben a feltárt tényállás alapján nem lehet kétséget kizáróan megállapítani, hogy a sértettek az élet kioltására alkalmas 5 méteres távolságon belül tartózkodtak, úgy határozottan az a következtetés adódik, hogy a sértett rendőrök nem voltak az 5 méteres hatótávolságon belül.

40. A fellebbezésben kiemelte a védő, hogy az eljárás során számos alkalommal hangoztak el prejudikáló nyilatkozatok, amik súlyosan sértették az eljárás pártatlanságát. A nyomozás kezdetekor az országos rendőr-főkapitány a legmagasabb szinten működő politikusok mellett olyan nyilatkozatokat tett, amelyben ténszerűen állapította meg az elkövető bűnösségére vonatkozó körülményeket, amely kijelentéseket [REDACTED] még akkor sem vont vissza, amikor már Indítványozó ellen folyt az eljárás. Ez pedig súlyosan megsértette az ártatlanság vélelmét.

41. Az országos rendőr-főkapitány kijelentette a robbantást követően, hogy ezt a cselekményt a teljes rendőrség ellen intézett támadásnak kell tekinteni. Ezzel kapcsolatban kiemelte a védő, hogy minimális követelmény a büntetőeljárásban, hogy senki ne járjon el a saját ügyében, mégis jelen ügyben – habár a nyomozást valóban az ügyészség vezette – a rendőrség jelen volt például Indítványozó gyanúsított kihallgatásánál is, ráadásul a nyomozás jelentős részét a Nemzeti Nyomozó Iroda folytatta le. A rendőrök aktív közreműködése pedig sértette még a pártatlanság látszatát is az ügyben.

42. Az elsőfokú eljárásban Indítványozó védője a fellebbezést előterjesztő védő megítélése szerint teljesen jogosan kifogásolta, hogy a nyomozó ügyészség olyan kérdést intézett a szakértőkhöz, ami már feltételezte Indítványozó cselekvőségét és bűnösségét.

43. A fentieknél még súlyosabb alaptörvénysértésnek minősítette a védelem azt, hogy magának az eljáró bírónak a megnyilvánulásai tartalmazták az előre elítélést. [REDACTED] vallomásából – habár a bírósági kérdést explicite nem tartalmazta a jegyzőkönyv – kitűnik, hogy a bíró a tárgyaláson terheltként jelenlevőre vonatkozó kérdést olyan formán intézte a sértetthez, hogy abban Indítványozóra, mint elkövetőre utalt, ami súlyosan sérti az ártatlanság vélelmét.

44. Kiemelte a fellebbezésben a védelem, hogy az eljárás során mind a Központi Nyomozó Főügyészség, mind a Fővárosi Törvényszék számos alkalommal elutasította a védelem azon bizonyítási indítványait, amelyekkel Indítványozó ártatlanságát, beismerő vallomása megkérdőjelezhetőségét kívánták alátámasztani. Így például elmulasztották a hatóságok Indítványozó beismerő vallomását követően a toxikológiai vizsgálat lefolytatását, amiből kiderült volna, hogy volt-e Indítványozó szervezetében bármilyen olyan anyag, ami befolyásolhatta a tudatát. E bizonyítás lefolytatása a toxikus anyagok gyors kiürülése miatt nem megismételhető. A tanács elnöke a 24. sz. jegyzőkönyv 5. oldalán olyan kijelentést tett, amely értelmében nem kíván semmilyen módon reagálni arra a védői felszólalásra, amely szerint lényeges, releváns bizonyítási eszközök nem álltak rendelkezésre az eljárás során. Holott a Be. vonatkozó rendelkezései értelmében a bíróságnak esetleges indítvány hiányában is gondoskodnia kell arról, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak.

45. A védelem felhívta az Ítéletábra figyelmét arra, hogy az ügy tényállása számos ponton felderítetlen, amely hiányosságokat akár a bírósági eljárás megismétlésével, akár tárgyalás tartásával ki kellene küszöbölni. Az eljárás során ugyanis, **amint Indítványozó a hatóságok látókörébe került, a hatóságok kizárólag az ő bűnössége bizonyítására törekedtek, mást számításba sem vettek, a bizonyítékokat is csak úgy értékelték, hogy azzal Indítványozó bűnösségét igazolni tudják.**

46. A házkutatásokkal és lefoglalásokkal kapcsolatban előadta a védelem, hogy azok súlyosan jogsértő módon zajlottak. Hiszen az első lefoglaláskor a lefoglalást végző hatóság nem jelölte meg, hogy milyen céllal és konkrétan mit kerestek Indítványozónál. Illetve a házkutatás során is jogsértő módon jártak el a hatóságok, hiszen azt nem dokumentálták megfelelően, illetve nem megengedett eljárási cselekményeket végeztek a házkutatás során. Ezzel kapcsolatban kiemelte a védelem, hogy a hatóság eljárása súlyosan megsértette az Emberi Jogok Európai Bírósága által lefektetett alapelveket.

47. A védő hangsúlyozta, hogy súlyosan sérült az eljárás során Indítványozó védelemhez való joga is, ugyanis habár az elsőfokú eljárás során a védő indítványt tett az eljárás anyagának hangfelvétel útján történő rögzítésére, és ezen indítványának a bíróság helytadott, a védelem mégsem kapta meg a hangfelvételeket, ez pedig jelentősen nehezítette a védői feladatok ellátását. Rámutatott emellett a védő, hogy az ügyben korábban eljáró védő az eljárás előrehaladtával egyre később, akár hónapok elteltével kapta meg a tárgyalási jegyzőkönyveket, ami szintén komolyan nehezítette a feladatellátását, ugyanis a védő nem rendelkezett a felkészülés elvárható lehetőségével. Ezt a késedelmet áthidalhatta volna a hangfelvételek megküldése, azonban erre nem került sor.

48. A védelem kiemelte, hogy Indítványozó állítása szerint azért tette a beismerő vallomást, mert közölték vele: azt a későbbiekben úgy vonhatja, hogy a korábban mondottakat nem veszik figyelembe. Indítványozó ennek megfelelően az eljárás során később vissza is vonta a vallomását. A védő ismét hangsúlyozta, hogy a terhelti vallomást – mint minden egyéb bizonyítékot – csak akkor lehet igaznak elfogadni, ha az abban foglaltak alátámasztására egyéb bizonyítékok is rendelkezésre állnak. Ez a mérlegelés azonban elmaradt az eljárás során. Holott a bíróságnak különös tekintettel kellett volna arra lennie, hogy Indítványozó nyilatkozatai az eljárás során számos esetben értelmezhetetlenek voltak, így pedig kritikával kellett volna illetnie a bíróságnak a beismerő vallomása terhelő részeit is.

49. Az emberölés kísérlete minősítésével kapcsolatban részletesen előadta a védelem, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok sem a tárgyi, sem pedig az alanyi tényezők tekintetében nem támasztották alá a bíróság azon megállapítását, hogy Indítványozó valóban egyenes emberölési szándékkal követte volna el a cselekményt (védői fellebbezés 33-36. o.). Azaz az elsőfokú bíróság jogellenesen, a rendelkezésre álló bizonyítékoknak teljesen ellentmondva állapította meg egy súlyos bűncselekmény elkövetésében Indítványozó felelősségét.

50. A terrorcselekmény, terrorcselekmény elkövetésével fenyegetés körében kiemelte a védelem, hogy a feltárt tényállás alapján nem állapítható meg Indítványozó esetében az, hogy akár terrorcselekményt, akár az azzal való fenyegetés büntettét elkövette volna. Ugyanis ahhoz, hogy a terrorcselekményt meg lehessen állapítani, a fenyegetésnek komolynak és konkrétan kell lennie. A Belügyminisztériumnak elküldött „Mi tettük” című levél nem tartalmazott sem konkrét követelést, sem komoly fenyegetést, így az nem tekinthető a Belügyminisztériumhoz címzett terrorista követelésnek. Az a dokumentum, amit Indítványozó [REDACTED] számítógépén találtak, és amely tartalmazott követelést, nem lett elküldve a Minisztérium részére, ráadásul

Indítványozó vallomása szerint nem is állt szándékában elküldeni azt. Mégis az ügyészség és az elsőfokú bíróság is a dokumentum létezését a terrorcselekménnyel azonosították. Holott sem a terrorcselekmény kísérlete, sem pedig a terrorcselekménnyel fenyegetés nem állapítható meg a védelem megítélése szerint Indítványozó terhére.

51. Végezetül a büntetés kiszabása körében előadta a védelem, hogy sem a generális, sem pedig a speciális prevenciót nem szolgálja az Indítványozóval szemben kiszabott példátlanul súlyos büntetés. Ráadásul a fellebbezésben kifejtettek alapján a védelem arra az álláspontra helyezkedett, hogy Indítványozó felmentésének van helye, így vele szemben jogszerűtlen az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása.

– Ítélet tábla ítélete

52. Az ügyészség és a védelem fellebbezéseit a Fővárosi Ítélet tábla, mint másodfokú bíróság a 16.Bf.283/2018/27. sz. ítéletében bírálta el (**P/6. számon** mellékelve). A Fővárosi Ítélet tábla a Fővárosi Törvényszék 14.B.1615/2017/98. sz. ítéletét az alábbiak szerint megváltoztatta. Indítványozó terhén megállapított terrorcselekmény büntettének kísérletét [Btk. 314. § (1) bekezdés a) pont] terrorcselekmény büntettének [Btk. 315. § (1) bekezdése] minősítette. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 30 évre súlyosbította. A tárgyalások nyilvános megjelölését részben nyilvános megjelölésre cserélte az Ítélet tábla, valamint pontosította a bűnjeleket, és mérsékelte az Indítványozó által viselendő bűnügyi költséget. Egyebekben helyben hagyta az elsőfokú ítéletet. A másodfokú ítélet indokolását az alábbiak szerint foglalható össze.

53. Az Ítélet tábla megfogalmazása szerint „[a]z eljárási szabályokat az elsőfokú bíróság csaknem teljesen megtartotta. Kisebb eljárási szabálysértések (sic!) megállapíthatóak voltak, ezek azonban nem voltak lényeges hatással sem az eljárás lefolytatására, sem az anyagi jog szerinti döntésekre (...)”.

54. A másodfokú bíróság az ítélet 9. oldalán megállapította, hogy a vádlott védelemhez való joga az eljárás során biztosítva volt. A 10. oldalon kijelentette az Ítélet tábla, hogy az eljáró védőknek megfelelő felkészülési idő volt biztosítva a védelem ellátására. Ezt követően kijelentette az ítélet, hogy „a védelem jogának bizonyos elemei a terhelt akaratától függetlenül érvényesülnek az eljárásban, más elemeinek gyakorlásáról azonban a terhelt dönt, így a gyakorlásról jogszerűen lemondhat”. Tényként kezelte az Ítélet tábla, hogy a védelem az elsőfokú bíróság kifejezett döntése ellenére nem kapta meg végül a tárgyalásokról készült

hangfelvételeket, mivel végül nem készültek hangfelvételek, azaz a bíróság „eltért” (sic!) a saját rendelkezésétől és a perjogi szabályoktól. Azonban az Ítélet tábla szerint ez nem korlátozta a védői jogok érvényesülését.

55. Az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási indítványokkal kapcsolatban megállapította a másodfokú ítélet, hogy az elsőfokú bíróság azoknak széles körben helyt adott. Az Ítélet tábla végigelemezte a Törvényszék által lefolytatott bizonyítási eljárásokat, majd jelezte, hogy az elsőfokú bíróság hivatalból is folytatott le bizonyítást. Ezt követően jelezte, hogy több bizonyítási indítványt elutasított az elsőfokú bíróság, azonban az elutasításnak nem adta indokát az ítéletben. Az Ítélet tábla megítélése szerint e körben a Törvényszék „eltért” (sic!) attól a perrendi szabálytól, amely a bizonyítási indítványok elutasításának az ítéletbeli indokolásának kívánalmát írja elő [Be. 561. § 3) bekezdés f) pont]. Az eljárási szabálysértés ugyanakkor nem volt hatással azokra a jogszabályban meghatározott körülményekre, amelyek tekintetében e kötelezettség elmulasztása súlyosabb eljárási konzekvenciát vonhatna maga után.” Majd megállapította az Ítélet tábla, hogy „[a] törvényszék a bizonyítási eljárást döntő mértékben (sic!) az eljárási törvény rendelkezéseivel összhangban folytatta le.”

56. A védelem fellebbezésében felhozott, a jogszerűtlenül lefolytatott bizonyítási eljárásokkal kapcsolatban az Ítélet tábla rendre megállapította, hogy „a törvényszék néhány esetben nem követte (sic!) az eljárási szabályokat”, azonban ezek az „eltérések” az eljárási rendelkezésektől nem eredményezték a bizonyítási eljárások megismételt lefolytatása szükségességét, és az így kinyert „bizonyítékok nem támasztottak kételyt a vádlott elkövetői magatartása tekintetében.

57. Az Ítélet tábla megállapította, hogy az elsőfokú ítélet által feltárt tényállás „túlnyomórészt” megalapozott, a részbeni megalapozatlanságot pedig a tényállás kiegészítésével, helyesbítésével kiküszöbölte az Ítélet tábla.

58. A védő által a fellebbezésben felvetett, az elsőfokú ítélet tényállása megalapozatlansága körében felvetett aggályokra az Ítélet tábla összességében negatív választ adott, azaz elutasította a védői indítványokat.

– *Felülvizsgálati kérelem*

59. Indítványozó védője felülvizsgálati kérelmet (P/7. számon mellékelve) terjesztett elő a Fővárosi Ítélet tábla 16.Bf.283/2018/27. sz. ítéletével szemben. A felülvizsgálati kérelemben a védő kérte a Kúriát, hogy a jogerős ítéletet változtassa meg a Be. 662. § (2) bekezdés a) és b)

pontjai értelmében, és a törvénynek megfelelő határozatban a büntetés lényeges enyhítéséről, határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásáról rendelkezzen.

60. Az indítvány elején hangsúlyozta a védő, hogy ugyan nem fogadja el a jogerősen megállapított tényállást, ugyanakkor azt nem vitatja, mivel a felülvizsgálati eljárásban a már jogerősen megállapított tényállás nem vitatható. A kérelem indoklásául az alábbiakat adta elő a védelem.

61. A jogerős ítéletben megállapított tényállásban többször szerepelt, hogy Indítványozó egyenes szándékkal elkövetett emberölést kísérelt meg, azonban ez a következtetés a védelem szerint téves. Indítványozó szándéka megítélése szempontjából fontos kiemelni, hogy Indítványozó beismerő vallomásának azon része, amelyre az egyenes szándékú elkövetést alapozta a Törvényszék, az ügyész, rendőrnő és Indítványozó közti több mint 2 perces párbeszéd sűrítménye, amiben Indítványozó **négyszer mondta el határozottan, hogy nem akart ölni**, és az érdektelensége okát is hozzátette. Ez alapján pedig nem lehet megállapítani az egyenes szándékot, ha a terhelt e körben érdemben nem cáfolt vallomása szerint nem akart ölni. Kiemelte a védelem, hogy Indítványozó a fentiekben hivatkozott visszavont nyilatkozata legfeljebb eshetőséges szándék fennállására enged következtetni, de nem cáfolható a testi sértés elkövetése sem a célszemélyek sérelmére, majd hozzátette: az *in dubio pro reo* elvének e körben is érvényesülnie kell.

62. A védő hangsúlyozta, hogy az elkövetői mozgás és viselkedés alapján sem lehetett volna megállapítani az ember ölési szándékot. Ugyanis a bíróságok által érdemben nem cáfoltan az elkövető akkor nyomta meg a gombot, amikor a rendőrök a robbanószerkezet 5 méteres hatókörén kívül haladtak el, és ezt a késleltetett aktiválást nem a véletlen okozta, hanem az elkövető elhatározása, hogy nem akkor nyomja meg a gombot, amikor a rendőrök a robbanószerkezet közvetlen közelében tartózkodtak. Továbbá a robbanást követően Indítványozó nem tett semmit, amivel a sértettek állapotát súlyosította volna, a fegyvereiket sem kísérelte meg megszerezni tőlük.

63. A védelem felhívta a Kúria figyelmét arra, hogy az emberöléssel kapcsolatban ugyanazon történés számos minősítést megalapozhat. Alapvetően a tettes valós, elkövetéskori szándékától függ, hogy milyen bűncselekmény elkövetését lehet a terhére megállapítani. Indítványozó – visszavont – beismerő vallomása alapján arra lehetett okkal következtetni, hogy Indítványozó el akarta kerülni a legsúlyosabb következményeket, és nem azok elérésére törekedett, mint ahogy azt a bíróságok rá akarták bizonyítani. Az országos rendőr-főkapitány

bejelentésével ellentétben a vallomásokból megismerhető szubjektív és tényszerű bizonyítékok alapján Indítványozó nem törekedett kivégzésre. Mégis a Fővárosi Ítéltábla egyetértett a Törvényszékkel Indítványozó bűnösségével kapcsolatban, és hangsúlyozta: a szándék célzatos jellegét az előre kiterveltség és az aljas cél megállapítását megalapozó körülmények szükségszerűen indokolják. Ezzel kapcsolatban kiemelte a védő, hogy egyáltalán nem mindegy, hogy mit tervel ki előre, és milyen célt kívánt követni az elkövető. Amennyiben valaki a rendőrök fegyverét kívánja elvenni, abból még nem következik az egyenes ölési szándék, ugyanis a cél megvalósítható ölési cselekmény nélkül is. **Ha a fegyverszerzést aljas célnak tekinti is a bíróság, akkor sem következik sem az előre kiterveltségből, sem pedig a célzathoz az egyenes emberölési szándék.** Kiemelte a védelem, hogy a Törvényszék által hivatkozott 3/2013. BJE szempontrendszer alapján nem lehet megállapítani Indítványozó ügyében az egyenes szándékkal elkövetett emberölés kísérletét. Nem vitatható, hogy a robbantáshoz használt szerkezet alkalmas volt az emberölésre, azonban kiemelten fontos, hogy hogyan használták a szerkezetet. Az elkövető szándéka szempontjából döntő jelentősége van annak, miképpen alkalmazta a veszélyes eszközt. Nem árulkodik ölési szándékról a szakértő szerint „nem jó időpontban” működésbe hozott robbanószerkezet, ha tudjuk: semmi sem akadályozta a tettest abban, hogy a „legjobb” (értsd: élet kioltására alkalmas) időpontban nyomja meg a gombot. Ezt támasztja alá a robbantáskori időbeliségi ténye is, hiszen a robbantás nem akkor történt, amikor a rendőrök a legközelebb voltak a robbanószerkezethez, hanem amikor már 5 méteren túl elhaladtak mellette. Kiemelte a védő, hogy nem a szerencse miatt volt „megengedve” több méter sétáló tempóban történő megtétele, ami által a járőrök kikerültek a legveszélyesebb zónából. Ez a késleltetés a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján több másodperc volt, ami nyilvánvalóan nem lehetett tévedés. A védő hangsúlyozta, hogy az elsőfokú ítéletben hivatkozott, és a másodfokú ítéletben elfogadott iránymutatásra építő érvelés egyáltalán nem tartalmazott a szándék direkt voltára vonatkozó érvet. A védelem a fentiek alapján arra jutott a hivatkozott BJE teljes szempontrendszer alapján, hogy az emberölési szándék nem állapítható meg, az egyenes szándék pedig végképp nem. Ehhez képest a másodfokú ítélet nem cáfolta meg teljes körben a védelem által a fellebbezésben előadottakat.

64. A II. tényállási ponttal kapcsolatban kiemelte a védelem, hogy súlyosan törvénysértő az ott leírt magatartást befejezett terrorcselekménnyé minősítése a Btk. 315. § (1) bekezdésébe ütköztetve. Az elsőfokú ítélet tényállása szerint Indítványozónak módjában állt volna a számítógépén tárolt dokumentumban foglaltak megvalósítása. A dokumentum azonban teljes terjedelmében nem került elküldésre, abból Indítványozó a követelést nem tartalmazó részt

küldte csak el végül a Belügyminisztériumnak, egyben jelezte, hogy a későbbiekben konkrét követelésekkel fog előállni. Ezzel kapcsolatban megjegyezte a védő, hogy nem pusztán az anyagi követelésre, hanem a következő robbantásra vonatkozó rész is csupán a számítógépen tárolt dokumentumban szerepelt – az elküldött levélben nem.

65. A fenti tényállás terrorcselekményként történő meghatározása és az annak megfelelő jogkövetkezmények alkalmazása a védelem szerint teljesen téves. Hangsúlyozta a védő, hogy a terrorcselekmény egy eszköz-jellegű támadásból és az elérendő cél kitűzéséből áll. Amennyiben a konkrét támadásra utaló közvetlen, komoly és konkrét jel nincs úgy az eszközcselekmény a Btk. 315. § (1) bekezdésében foglaltak szerint sem valósul meg. A fenti tényállásban a terrorcselekmény egyik összetevője sem állapítható meg semmilyen büntetendő elkövetési stádiumban.

66. A jogerős ítélet szerint Indítványozó arra az elhatározásra jutott, hogy anyagi előnyöket szerez az általa birtokolt anyagok és a tudása birtokában. Ez azonban nem terrorista cél. Ugyanis a „Mi tettük” c. levélben Indítványozó pusztán ismertette egy házilag készített bomba leírását, azon felül a levélben sem kérdés, sem pénzügyi követelés, sem fenyegetés nem szerepelt. Mivel Indítványozó még pénz fizetésére sem kényszerítette az elküldött levélben a Belügyminisztériumot, így még zsarolás sem állapítható meg esetében, nemhogy terrorcselekmény elkövetése.

67. Az elküldött levél és a számítógépen tárolt dokumentum elkülönültségével kapcsolatban felhívta a védő a fegyelmet arra, hogy Indítványozó vallomása alapján nem állt szándékában a követelést és fenyegetést tartalmazó dokumentumrészlet elküldése. Indítványozó ezen állítását semmi nem cáfolta meg az eljárás során. Így a dokumentum követelést és fenyegetést tartalmazó részét nem lehet másként értelmezni, mint Indítványozó belső töprengését.

68. Hasonló problémára mutatott rá a védelem az eszközcselekménnyel kapcsolatban. Kiemelte, hogy a feltárt tényállás támadás előkészületét megvalósító magatartást nem rögzített! A robbanóanyag, robbanószer birtoklása ugyan lehet eszközcselekmény, de nyilvánvalóan csak akkor, ha az elkövető tudatában is összekapcsolódik a terrorista céllal.

69. Az elsőfokú ítélet – a másodfokú ítélet által sem korrigáltan – egyáltalán nem állapított meg emberölés előkészületére utaló magatartást, azaz nincs megállapítva a II. tényálláspontban az eszközcselekmény. Valójában az elsőfokú bíróság azt rögzítette, hogy az elkövető a [REDACTED] robbantás érdekében állította össze a robbanószerkezetet. Ezzel kapcsolatban rámutatott

a védő, hogy az, hogy megmaradtak anyagok és tárgyak a végrehajtott robbantás után, az a robbanóanyaggal, robbanószerrel visszaélést megalapozhatja, az emberölés eszköze vagy akár az említett helyzet fenntartása azonban eszközcselekménynek azért nem nevezhető, mert semmi nem utal az esetleges terrorköveteléssel való kapcsolatra, erre pedig a szakértő is felhívta a figyelmet.

70. A védő hangsúlyozta, hogy amennyiben az **el nem küldött dokumentumot** bizonyítási eszköznek tekintenék, úgy annak megfogalmazása alapján világos, hogy az esetleges eszközcselekmény a robbantás lehetett volna, nem pedig a visszamaradt robbanóanyagok, robbanószer megőrzése. Így a megőrzés nem értékelhető eszközcselekményként, arra vonatkozó ténymegállapítás pedig nincs, hogy Indítványozó „újabb” szerkezet összeállításába kezdett volna.

71. Rámutatott a védelem, hogy a fentiekben kifejtettek alapján a helyes jogértelmezés több tekintetben is kizárja a terrorcselekmény befejezett alakzatának [Btk. 315. § (1) bekezdés] megvalósulását. Ugyanis amennyiben Indítványozó a teljes dokumentumot – azaz a fenyegetést és a pénzkövetelést tartalmazó teljes szöveget – elküldte volna a Belügyminisztériumnak, úgy a Btk. 316. § szerinti terrorcselekménnyel fenyegetés lenne megállapítható. Azonban mivel Indítványozó nem küldte el, és nem is szándékozta elküldeni a teljes dokumentumot, csupán megfogalmazta azt, ezért legfeljebb a terrorcselekménnyel fenyegetés előkészületét lehetne a terhére megállapítani, azonban azt a stádiumot nem rendeli büntetni a Btk. Az pedig teljesen következtetés – hívja fel a figyelmet a védelem –, hogy amennyiben a terrorcselekménnyel fenyegetés sem valósul meg, a befejezett deliktum igen.

72. Kiemelte a védő, hogy az Ítélet megállapításával szemben igenis fontos a terhelti tudattartalom, konkrétan a célzat megismerése szempontjából, hogy Indítványozó mit küldött el a Belügyminisztériumnak, és mi az, amit leválasztott egy eredetileg egységesnek tartott szövegből. Indítványozó magatartása alapján a terrorista cél megállapítása törvényesen nem lehetséges. Az Ítélet által korrigált tényállás alapján arra lehet következtetni, hogy Indítványozó a követelést és fenyegető részt nem is akarta elküldeni a Minisztériumnak, így pedig a Btk. 315. § (1) bekezdés szerinti cselekmény sem valósulhatott meg.

73. Indítványozó felülvizsgálati indítványa ellen a Legfőbb Ügyészség 2019. augusztus 10. napján előterjesztette a felülvizsgálati ellenkérelmét (**P/8. számon** mellékelve).

– *Kúria ítélete*

74. A Kúria 2020. március 18. napján meghozott, Indítványozó védőjéhez 2020. március 31. napján kézbesített Bfv.III.696/2019/9. sz. végzésével elutasította Indítványozó felülvizsgálati indítványát, egyúttal hatályában fenntartotta a Fővárosi Törvényszék 14.B.1615/2017/98. sz. elsőfokú-, és a Fővárosi Ítéltábla 16.Bf.283/2018/27. sz. másodfokú ítéletét (a Kúria végzését **P/9. számon** mellékeljük).

75. A tényállás, valamint Indítványozó felülvizsgálati kérelme és a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati ellenkérelme ismertetését követően a Kúria az alábbiak szerint indokolta meg a döntését.

76. A végzése III. része elején a Kúria bemutatta a felülvizsgálati indítvány előterjesztésének jogi kereteit, kiemelve, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés a) aa) pontja alapján felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, amennyiben a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. Hozzátette, hogy a felülvizsgálati eljárás során a Kúria kötve van a jogerős ítéletben megállapított tényálláshoz. Ezt követően megállapította, hogy nem sértett törvényt az Ítéltábla, amikor megállapította Indítványozó bűnösségét emberölés büntette kísérletében [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), c), e), f), g) pontok], robbanóanyaggal, robbanószerrel visszaélés büntetében [Btk. 324. § (1) bekezdés a) pont] és terrorcselekmény büntetében [Btk. 315. § (1) bekezdés].

77. Az I. tényállási ponttal kapcsolatban a felülvizsgálati indítványban foglaltakra annyiban reagált a Kúria, hogy rögzítette, hogy a védő álláspontja szerint Indítványozó szándéka nem irányult emberi élet kioltására sem, legfeljebb fegyverszerzési szándékkal robbantott, de még ezt is cáfolják a kivitelezés körülményei.

78. Ezt követően a Kúria a jogelmélet talaján a szándék megítélésének elvi kérdéseivel foglalkozott. Majd felsorolta a jogerős ítéletben rögzített tényállás Indítványozóra terhelő elemeit, és azok alapján megállapította, hogy egyértelmű következtetés vonható le arra nézve, hogy az Indítványozó által elkészített robbanószerkezet emberi élet kioltására alkalmas volt. Indítványozó szándékát illetően pedig kijelentette a Kúria, hogy Indítványozónak a cselekmény előkészítése, megtervezése során végrehajtott cselekvései, a próbarobbantások végzése, a szerkezettel való kísérletezés és a rendőrök útvonalának megfigyelése utal az egyenes emberölési szándékra.

79. A II. tényállási ponttal kapcsolatban a Kúria először rögzítette, hogy Indítványozó a felülvizsgálati indítványában kifogásolta a terrorcselekmény büntette [Btk. 315. § (1) bekezdés]

megállapítását. Ezután sorra vette a Kúria a Btk. terrorcselekmény elkövetésére vonatkozó és az ügyben érintett rendelkezéseit, majd idézte a 3/2019. BJE rendelkezéseit, és ismertette, hogy az irányadó tényállás miket rögzített a II. tényállási pontban foglaltakkal kapcsolatban. A bemutatott tényállás-elemek alapján azt a következtetést vonta le a Kúria, hogy Indítványozó nem vitásan egy állami szervhez intézett egy közlést, amely egy már megvalósított bűncselekményhez használt robbanószerkezet leírását, valamint azt a közlést tartalmazta, hogy egy későbbi időpontban konkrét követeléssel fog előállni. Ezek alapján megállapította a Kúria, hogy a közlés komolyságához kétség sem férhet. A végzés [41] bekezdésében kiemelte a Kúria, hogy „előkészület körében értékelendő a saját magatartás, hajlandóság tényként való közlése, és e körbe ennek jövőbeli kilátásba helyezése is beletartozik”. Majd megállapította, hogy Indítványozó ügyében éppen ez történt, így nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor Indítványozónak a II. tényállási pont alatti cselekményét a Btk. 315. § (1) bekezdése szerinti terrorcselekmény büntetettének minősítette.

II. A BÍRÓI DÖNTÉSEK ALAPTÖRVÉNYELLENESSÉGÉNEK AZ OKA

A) *Általános alapelvek és a tisztességes eljáráshoz való jog alapvető ismérvei*

80. Az Alkotmánybíróság döntéseiben rendszeresen hangsúlyozza, hogy „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [13]–[15]} Ugyanakkor a 25/2013. (X. 4.) AB határozat szerint „[a] büntetőjogi szankciórendszer megtorló és a terhelt alkotmányos alapjogait súlyosan korlátozó jellege miatt az Alkotmánybíróság arra a felismerésre jutott, hogy a bírói döntés jogerejének tisztelete semmiképpen nem élvezhet előnyt az anyagi igazság érvényesülésével szemben azokban az esetekben, amikor a bűnügyekben ítélező bíróságok a terhelt hátrányára vétenek hibát a jogalkalmazásban, avagy a releváns tények rekonstruálásában tévednek” (Indokolás [37]).

81. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

82. A „tisztességes eljárás” (fair trial) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint „igazságos tárgyalás”), hanem [...] az Alkotmány alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl – különösen a büntetőjogra és eljárásra vonatkozóan - olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás ’méltánytalan’ vagy ’igazságtalan’, avagy ’nem tisztességes’ [6/1998. (III. 11.) AB határozat]. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos követelménye több elvet és garanciális elemet is magában foglal, így a bírósághoz fordulás jogát, a pártatlanság, valamint a jogegyenlőség követelményét, az ésszerű időn belüli eljárást, a fegyveregyenlőség elvét és a jogorvoslathoz való jogot is.

83. A tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a 21/2014. (VII. 15.) AB határozat alapján „nincs akadálya a tisztességes eljáráshoz való jogot értelmező, de már hatályon kívül helyezett alkotmánybírósági határozatok egyes elvi megállapításai felhasználásának az Alaptörvény értelmezésekor, mivel azok összhangban vannak az Alaptörvény céljával és értelmező rendelkezéseivel is” (Indokolás [50]–[60]).

84. A tisztességes eljárás tekintetében speciálisan a büntetőeljárás vonatkozásában az Alkotmánybíróság a gyakorlatát a 14/2004. (V. 7.) AB határozatban a következőképpen foglalta össze: „[a]z Alkotmány az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges – és az esetek többségében alkalmas – eljárásra ad jogot. A büntető igény érvényesítésének eljárási módjával, a büntetőeljárással szemben azonban **alapvető követelményként jelentkezik az igazság megállapítása a bűncselekmény elkövetése, az elkövető személye és büntethetősége tekintetében.** Ez alapvető feltétele annak, hogy a büntetőjogi felelősség kérdésében igazságos bírósági döntés szülessen. [...] a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. A büntetőeljárás szempontjából ezek a tételek a büntető **igazságszolgáltatás történeti rendszereinek felhalmozódott tapasztalatán alapulnak. Eszerint: az igazság feltárásának az a legmegfelelőbb módja, ha az ítélkezésében független és pártatlan bíróság nyilvános tárgyaláson, a bizonyítás tekintetében egyenlő jogokkal résztvevő felek aktív közreműködésével lefolytatott eljárás eredményeként, közvetlen észlelése útján szerzett bizonyítékok szabad mérlegelésével állapítja meg a büntető felelősségre vonás eldöntéséhez szükséges tényeket.**” (ABH 2004, 241, 266.)

85. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az állami büntetőhatalom monopóliumából egyértelműen következik a büntető igény érvényesítésének, a bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás alkotmányos feltételek szerinti működtetésének kötelezettsége {3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [31]}. A büntetőeljárás egészét a tisztességes eljárás követelményrendszerét kielégítő módon szükséges jogszabályi szinten kialakítani és működtetni is, mivel „[a] jogállamiság, valamint az alkotmányos büntetőjog követelményei azt kívánják meg, hogy az állam a büntető hatalmát olyan szabályok szerint gyakorolja, amelyek egyensúlyt teremtenek egyrészt az egyénket az állammal szemben védő garanciális rendelkezések, ezen belül elsősorban a büntetőeljárás alá vont személy alkotmányos jogainak védelme, másrészt a közösség biztonsága iránti igénye, a büntető igazságszolgáltatás működésével kapcsolatos társadalmi elvárások, valamint a bűncselekmények következtében

sérelmet szenvedett személyek jogainak és érdekeinek védelme között” (209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1940.).

86. Egyes, kifejezetten a tisztességes eljárás részeként tételezett részjogosítványok vagy arra visszavezethető jogosultságok [a 14/2002. (III. 20.) AB határozat szóhasználatával élve: „összetevők”, „kívánalmak” (ABH 2002, 101, 109.)] szintén abszolút jellegűek abban az értelemben, hogy megsértésük lényegében – mivel maguk is mérlegelés eredményei – automatikusan alaptörvény-ellenesség megállapítására vezet [pl. a pártatlan bírósághoz való részjogosultság sérelme]). Más részjogosítványok és nevesített alapjogok korlátozása azonban nem feltétlenül jelent abszolút értelemben alaptörvény-ellenességet [pl. a tárgyalás tartásához való jog, lásd 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [33]–[50]]. A „tisztességes eljáráshoz való jog” részét képező részjogosultságok [...] korlátozására az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt, szigorú követelményeket támasztó szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával lehetőség van” {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [103]}.

87. Az ítélezés minőségét meghatározó követelmények egy részét közvetlenül az Alaptörvényben szabályozott, a tisztességes eljáráshoz való jog nevesített részjogosítványának is tekinthető intézményi és eljárási garanciák jelentik {így a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, a tárgyalás igazságossága, nyilvánossága és az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye, lásd: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}. A végső soron szintén a tisztességes eljáráshoz való jogra mint „anyajogra” visszavezethető, azzal logikai kapcsolatban álló jogosultságok egy másik csoportja önálló alapjogként került megfogalmazásra az Alaptörvényben [pl. az ártatlanság védelme, a védelemhez való jog, lásd: Alaptörvény XXVIII. cikk (2)–(3) bekezdései]. Vannak továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogból levezethető, az Alaptörvényben nem nevesített, de az Alkotmánybíróság által elismert részjogosítványok is {pl. a fegyveregyenlőség követelménye, lásd: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49], az indokolt bírói döntéshez való jog, lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]}. E jogosítványokat az eljárási törvények több esetben külön szabályokkal megerősítik és részletszabályokkal kibontják.

88. A korlátozhatóság oldaláról közelítve vannak olyan eljárási szabályok, eljárási garanciák, amelyek sérelmét csak az alapjogot érvényre juttató eljárási „minőség” vizsgálata során lehet bevonni a vizsgálódási körbe. Itt azonban nem az esetlegesen elkövetett jogszabálysértés feltárása a cél: az eljárási szabályok sérelme nem feltétlenül jelenti azt, hogy az eljárás összességében kiegyensúlyozatlan volt. Ilyen esetben azt kell mérlegelni, hogy az

állított jogsértés olyan jellegű és súlyú volt-e, amely összességében, az eljárás egészét tekintve nem volt méltányos az indítványozóra nézve, és ezért a tisztességes eljáráshoz való jog – mint a vizsgált eljárás egészére vetített alapjog – sérült.

B) Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt fegyveregyenlőség követelménye megsértése

89. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJE) gyakorlatában a tisztességes tárgyalás tágabb értelemben vett fogalma magában foglalja a „fegyveregyenlőség” elvét is. A „fegyveregyenlőség” követelménye a felek közötti „méltányos egyensúlyként” értve elvben mind a polgári jogi, mint a büntetőjogi ügyekre vonatkozik (Feldbrugge kontra Hollandia, § 44). Ezen elv célja felek közötti „méltányos egyensúly” fenntartása: a fegyveregyenlőség maga után vonja, hogy mindegyik félnek elfogadható lehetőséget kell biztosítani ügye előadására – beleértve a bizonyítékait is –, olyan feltételek mellett, amelyek nem hozzák őt érdemben hátrányosabb helyzetbe a másik félhez képest: Dombo Beheer B.V.kontra Hollandia, § 33.

90. Az EJE szerint felvetetheti a fegyverek egyenlősége sérelmét, ha a bíróság a védelem által indítványozott tanúmeghallgatásokat és egyéb bizonyítási indítványokat elutasította, míg a vád bizonyítási indítványainak helyt adott (Borisova kontra Bulgária, §§ 47–48. ; Topić kontra Horvátország, § 48)). Ugyanez igaz akkor is, ha a tárgyaló bíróság megtagadja a védőtanúk kihallgatását egy olyan bizonytalan helyzet tisztázása érdekében, amely a vád alapját képezte (Kasparov és társai kontra Oroszország, §§ 64–65.). Így az eljárás tisztességessége megítélése körében vizsgálni kell a Murtazaliyeva-ügyben megállapított releváns tesztet, amelynek célja annak meghatározása (1), hogy a tanú meghallgatására irányuló kérelem kellően indokolt-e és releváns-e a vád tárgyát képező eseménnyel kapcsolatban; 2) a nemzeti bíróságok fontolóra vették-e a vallomások relevanciáját, és kellőképpen indokolták-e a tanú meghallgatását elutasító döntésüket; és (3) az, hogy a nemzeti bíróságok azon döntése, hogy elutasítják a tanúk kihallgatását, aláásta-e az eljárás általános tisztességességét (Abdullajev kontra Azerbajdzsán, §§ 59–60.)

91. Az EJE gyakorlata értelmében meg kell állapítani a fegyverek egyenlősége sérelmét akkor, ha a vádlott közérdekű okokból korlátozott hozzáféréssel rendelkezik az ügy irataihoz vagy egyéb dokumentumaihoz (Matyjek kontra Lengyelország, § 65.; Moiseyev kontra Oroszország, § 217.). Emellett az EJE megítélése szerint a tisztességes eljárás fontos

garanciája az ügy irataihoz való korlátlan hozzáférés és a feljegyzések korlátlan használata feltételeinek biztosítása, az ilyen hozzáférés elmulasztása esetén pedig meg kell állapítani, hogy megsértették a fegyverek egyenlőségének elvét (Beraru kontra Románia ítélet, § 70).

92. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.

93. Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán – többek között – a 22/2014. (VII. 15.) AB határozatában kifejtette: [a]z Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen {erre nézve lásd: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

94. A büntetőügyekben különösen fontos, hogy az eljárás folyamán a felek közötti egyenlőség végig biztosítva legyen – természetesen az egyes eljárási szakaszok sajátos körülményeire tekintettel. Így ameddig a nyomozás sikere biztosítása érdekében a törvényes keretek között elfogadható, hogy a nyomozó hatóságok bizonyos körben több információval és szabadabb mozgáskörrel rendelkeznek, mint a terhelt és a védelem, úgy ez az egyensúlybeli eltolódás a büntetőper megindulásával már nem engedhető meg a vád és a védelem között. Ugyanis míg a nyomozás célja a gyanú tárgyát képező cselekménnyel kapcsolatos bizonyítékok begyűjtése, addig a büntetőper célja a már begyűjtött bizonyítékok alapján a bizonyítási eljárások lefolytatása, és azok alapján annak megállapítása, hogy az a személy, akit megvádoltak, valóban elkövette-e a vád tárgyává tett cselekményt. Nem mond ellent e

követelménynek az sem, hogy a büntetőperben is kerülhet sor új bizonyítékok begyűjtésére (például szakértők kirendelésére és a szakvélemények beszerzése, vagy korábban ki nem hallgatott tanúk meghallgatás). Hiszen az így beszerzett bizonyítékok esetében nem pusztán lehetőség, de kötelezettség is az eljáró bíróság irányába, hogy a bizonyítási eljárások lefolytatása indítványozása és a bizonyítékokkal kapcsolatos álláspontok előadására mindkét félnek egyforma lehetőséget kell biztosítani. Amennyiben ez a követelmény sérül és a büntetőper során akár a vád, akár a védelem nem tudja, vagy a másik félhez képest kevésbé tudja az eljárásban szereplő releváns tényekkel kapcsolatos véleményét kifejteni, bizonyítási indítványait megtenni, vagy azokat a bíróság valós ok nélkül figyelmen kívül hagyja, úgy az igazság feltárásában lényegében csak az egyik oldal vehet részt. Ennek következtében felborul a felek közötti egyensúly, és az Emberi Jogok Európai Bírósága, illetve az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében meg kell állapítani a fegyverek egyenlősége sérelmét.

95. Ahogy az a jelen alkotmányjogi panasz TÉNYEK részében is bemutatásra került, a beadvány alapjául szolgáló büntetőeljárásban a bíróságok a védelem Indítványozó javára előterjesztett bizonyítási indítványait rendre elutasították.

96. A védelem megítélése szerint a bíróságok által megállapított tényállás súlyosan hiányos volt, abban nem egyenlő súllyal szerepeltek Indítványozó javára és terhére szóló bizonyítékok, és az azok alapján levont jogkövetkeztetések, így a törvény adta keretei között a védő minden lehetőséget megragadott az Indítványozó javára szóló bizonyítékoknak a bíróság elé tárására. Ezt a törekvését azonban az elsőfokú bíróság az esetek túlnyomó többségében, a másodfokú bíróság pedig minden indítvány tekintetében elutasította. A releváns, de a bíróságok által számításba nem vett bizonyítékok az alábbiak voltak:

- a. A védelem indítványozta [REDACTED] kihallgatását, aki az elsőfokú ítélet meghozatalát követően jelentkezett a bíróságnál, hogy perdöntő információi vannak az ügyről. [REDACTED] mindenképpen ki kellett volna hallgatnia a másodfokú bíróságnak, ugyanis az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás – mint utóbb azt a másodfokú bíróság is elfogadta – komoly hiányosságokban szenvedett, amik feloldására akár az ő vallomása is alkalmas lett volna. A másodfokú bíróság azonban annak ellenére elutasította [REDACTED] kihallgatását, hogy az eljárási cselekmény semmivel nem hátráltatta volna az eljárás lefolytatását.
- b. [REDACTED] bíróságon történő meghallgatását azért indítványozta a védelem, mert [REDACTED] korábbi vallomásában azt állította, hogy ideje nagy részét ott szokta tölteni, ahol a

robbanás történt, és így a bíróság előtti meghallgatása során nyilatkoztatni lehetett volna őt arra a tényre, hogy 2016 augusztusában, amikor állítólag Indítványozó napi 4-5 órát ott töltött, feltűnt-e neki Indítványozó fokozott jelenléte. Ilyen eseményekről [REDACTED] a korábbi vallomásaiban nem beszélt, ami alapján arra lehet következtetni, hogy [REDACTED] nem észlelt ilyenfajta gyanús jelenséget, mivel akkor arról bizonyosan beszámolt volna a korábbi vallomásaiban. azonban ezt csak a tanú ismételt kihallgatásával lehetett volna bizonyítani, amit azonban a másodfokú bíróság érdemi indokolás nélkül elutasított.

- c. Indítványozó a vallomása során saját bevallása szerint sem érezte magát jól, a vallomása pedig külső szemlélőként is összefüggéstelennek, több helyen értelmetlennek hatott, így a védelem indítványozta a toxikológiai vizsgálat lefolytatását, mivel felmerült annak a gyanúja, hogy Indítványozó valamilyen tudatmódosító szer hatása alatt állt. A védelem felvetése teljesen jogos volt, ugyanis az IMEI-ben kezelték, ahol az elfogás utáni (2016 novemberi) első vizsgálathoz képest már új, kialakult paranoid téveszmés zavart állapítottak meg nála. A toxikológiai vizsgálat lefolytatására csak addig van lehetőség, amíg a szervezetben kimutathatóak a toxikus anyagok. A bíróság azonban ezt a vizsgálatot egyáltalán nem folytatta le. A védelem ezért jogosan hivatkozott arra, hogy mivel Indítványozó esetében **a vallomással kapcsolatban nem kizárható, hogy azt nem tudatmódosult állapotban tette**, és ez a bizonytalanság a bíróságnak felróható okból következett be, **Indítványozó vallomását nem lehetne felhasználni a perben**. Azonban a bíróság lényegi indokolás nélkül elutasította a védelem ezen érvelését.
- d. A II. tényállási ponttal kapcsolatban Indítványozó cselekvőségét cáfolta az a tény, hogy Indítványozó számítógépéről nem használták azt a „[REDACTED]” email címet, amiről a távvezérlő egységeket a vevő modulokkal együtt megrendelték. Emellett a Belügyminisztériumnak küldött email esetében sem került bizonyításra, hogy azt valóban Indítványozó küldte el, ugyanis az [REDACTED] számítógépén erre utaló nyomot nem találtak. Ezeket a körülményeket azonban egyáltalán nem értékelte a bíróság, holott ez alapján kizárható lett volna Indítványozó cselekvősége és az, hogy Indítványozó küldte el a levelet a Minisztériumnak.

97. Az döntések indokolása szerint az újabb bizonyítási eljárások lefolytatása érdemben nem ingatná meg a bíróságoknak Indítványozó bűnösségére és az elkövetés körülményeire

vonatkozó meggyőződését. Azaz, amint a bíróságok kellő bizonyítékot gyűjtöttek Indítványozó terhére, meg sem kísérelték számításba venni a javára szóló bizonyítékok értékelését.

98. Különösen sérelmes helyzetet eredményezett az, hogy a bíróságok nem pusztán az egyes bizonyítékok között válogattak aszerint, hogy mi alapján lehet Indítványozó bűnösségét alátámasztani, hanem több bizonyítéknak is csak azon részleteit emelték a tényállásba, amelyek Indítványozó terhére szóltak, míg az Indítványozó bűnösségét cáfoló részleteket figyelmen kívül hagyták. Így jártak el többek között a bíróságok Indítványozó – később visszavont – beismerő vallomását illetően.

99. A vallomásban Indítványozó ugyan beismerte a [REDACTED] övetését, illetve magára vállalta a „Mi tettük” c. levél elküldését, azonban többször is hangsúlyozta, hogy a robbantással nem volt célja az emberi életek kioltása, a levél elküldésével pedig nem állt szándékában a Belügyminisztérium megfenyegetése vagy a követelés előterjesztésére. Amint azt Indítványozó kiemelte: a „Mi tettük” levél és a számítógépén tárolt, követelést és fenyegetést tartalmazó dokumentum két külön dolog, és a Minisztériumhoz szándékosan csak a levelet küldte el, a dokumentum teljes tartalmát nem akarta elküldeni. Ezzel szemben a bíróságok míg a beismerő vallomás beismerésre vonatkozó részét teljes mértékben a tényállás részévé tették, addig az Indítványozó szándékára vonatkozó részeket teljes mértékben negligálták, aminek az okát még csak ki sem fejtették érdemben.

100. Emellett Indítványozó vallomásai tartalma komolyságát is aszerint ítélték meg önkényesen a bíróságok, hogy az adott tartalom Indítványozó terhére értékelhető volt-e vagy sem. Így a beismerés tekintetében kétségük sem volt az elhangzottak komolyságát illetően, viszont Indítványozó infantilis megnyilvánulásait, több helyen összefüggéstelen vallomását csak komolytalan védekezéstechnikának minősítették. Holott e viselkedés később az IMEI vizsgálata által is beigazoltan Indítványozó személyiségzavarának volt betudható. A védelem e körülményre is felhívta a bíróságok figyelmét, azonban azok ezzel sem foglalkoztak érdemben.

101. Hasonlóan jártak el a bíróságok több tanúvallomás és szakértői vélemény esetében, amelyek Indítványozó és a robbantást elkövető személy közötti számottevő fizikai eltérést igazolták. Így habár több tanúvallomás és az orvosszakértői vélemény szerint is az elkövető egy nagyjából 170 cm magas, közepes testalkatú személy volt, a bíróságok kétséget kizáróan a 183 cm magas, vékony testalkatú Indítványozót tekintették elkövetően. Tették mindezt úgy, hogy a fenti ellentmondás feloldását elintézték annyival, hogy a magasság megmérése esetén a

hibahatáron belül van a szakértő általi 47-szeres becslés eredménye és a tanúvallomások szerinti 170 cm-hez képest a 13 cm-es eltérés.

102. A fentebb bemutatottak alapján megállapítható, hogy az eljáró bíróságok a tényállás felderítése során jogellenesen hátrányosabb helyzetbe hozták Indítványozót akkor, amikor mindennemű érdemi indokolás nélkül ignorálták javára szóló bizonyítékokat. Ezáltal pedig a büntetőper során Indítványozó álláspontja és a javára szóló érvek a bíróságok eljárása folytán becsatornázatlanul maradtak, aminek következtében súlyosan sérült Indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joga részjogosítványként a fegyverek egyenlőségéhez fűződő joga.

C) Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan bírósághoz való jog és az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében védett ártatlanság védelmének megsértése

103. A pártatlan bírósághoz való jog a tisztességes eljárás nevesített részjogosítványa az Alaptörvényben, amely esszenciális és egyben abszolút követelmény: **szükségességi-arányossági tesztnek nem vethető alá, korlátozása nem igazolható**. Korlátozása esetében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét meg kell állapítani.

104. Az Alkotmánybíróság korábban már számos döntésében foglalkozott e joggal, gyakorlatát legutóbb a következőképpen foglalta össze: „[a] pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján is – az eljárás alá vont személy iránti előítélet-mentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: **el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében** (ABH 1995, 346, 347.). **A pártatlanság kérdését objektív és szubjektív nézőpontból egyaránt vizsgálni kell.** A pártatlanság egyrészt azt a követelményt támasztja, hogy a bíróság tagjai személyes előítéletektől mentesek legyenek, másrészt – objektív nézőpontból vizsgálva – megvan-e a pártatlanság megfelelő látszata [vö. 67/1995. (XII. 7.) AB határozat, ABH 1995, 346.; 32/2002. (VI. 4.) AB határozat, ABH 2002, 153.; 17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABH 2001, 222.]” {3109/2013. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [7], 3343/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [19]}. A 14/2002. (III. 20.) AB határozat értelmében a szubjektív nézőpont az eljáró bíró személyes magatartásának, hozzáállásának a vizsgálatát jelenti, például azt, hogy

volt-e az eljárás során olyan megnyilvánulása, amelyből a pártatlanságának hiányára lehet következtetni. Az objektív nézőpont pedig a bíró személyes magatartásától független körülmények értékelését jelenti, e körben azt kell vizsgálni, hogy fennáll-e jogos, indokolt, objektíve igazolható oka a pártatlanság hiányának a feltételezésére. Az EJEB-nek az objektív tesztrel kapcsolatos gyakorlata szerint pl. az ún. funkcióhalmazódás – vagyis azon eset, amikor a bíró ítélezésen kívüli, a vizsgálattal vagy a váddal kapcsolatos feladatokat is ellát – jogos kételyeket ébreszthet a pártatlanságával kapcsolatban. A vád és az ítélezés feladatainak egy eljáráson belül azonos személy által történő ellátása tehát önmagában alkalmas a bíró pártatlanságának megkérdőjelezésére. Az Alkotmánybíróság kimondta: „[a] közvádloi és a bírói szerep összemosása, a bíróságnak a vád oldalán történő beavatkozása az eljárásba, a szabályozás lényegéből fakadóan alkalmas lehet arra, hogy kételyeket ébresszen a bíróság pártatlansága tekintetében” [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 109.].

105. A pártatlanság követelménye tehát az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében azt az elvárás támogatja a bíróval szemben, hogy döntését kizárólag objektív tényekre alapítsa, és ne engedje, hogy bármely más, e tényeken kívüli körülmények az ítélező tevékenységét befolyásolják, tehát, hogy „a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkeznek előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára, avagy hátrányára se legyen elfogult” {3080/2018. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21]}. Továbbá **az eljárásnak olyannak kell lennie, amely a pártatlan, elfogultságmentes ítélezés tényét közvetíti az eljárás résztvevői és a társadalom felé.**

106. Az alkotmánybírósági vizsgálat jellegét érintően pedig emlékeztetni kell arra, hogy azokban az ügyekben, amelyekben kétség támad a bíró pártatlansága tekintetében, az eljárás alá vont személy kételye fontos ugyan, de a döntő jelentőségű körülmény mégis az, hogy ez a kétely objektív szempontokkal igazolható-e {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; 3038/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [24]–[25]; 3185/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [21]–[22]; legutóbb: 3080/2018. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21]}. A „pártatlanságot csak akkor lehet megalapozottan kétségbe vonni, ha a pártatlanság hiányának kézzelfogható jelei merülnének fel az eljárás során” {3243/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [30]}.

107. Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése értelmében senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg. Az ártatlanság védelme az Alaptörvényben önállóan nevesített alapjog, de „büntetőeljárás

garanciaként a tisztességes eljáráshoz való jog egyik eleme” {3313/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [42]}.

108. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy az ártatlanság véelméből a büntetőjogi felelősségről való döntésre jogosult számára irányadó alkotmányos követelmény elsősorban abban ragadható meg, hogy a felelősség tisztázását szolgáló eljárás során elfogulatlanul, pártatlanul járjon el, bizonyítási kötelezettségét megalapozottan teljesítse, továbbá ne prejudikáljon. E követelményrendszer egyúttal garanciális jelentőségű akadályát képezi annak, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket a felelősségének megállapítása nélkül szenvedje el {26/B/1998. AB határozat, ABH 2003, 1202, 1206.; megerősítve: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [56], 3258/2015. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az ártatlanság véelmének, mint alkotmányos rangra emelt alapelvnek a tartalma az a védelem, amely a bűnösség megállapítása, továbbá a bűnösség megállapításához kapcsolódó jogkövetkezmények tekintetében érvényesül. Az ártatlanság véelme a felelősség kérdésében hozandó döntés folyamatán túl elsősorban azt a jogsérelmet hivatott megakadályozni, amelyet a törvénynek megfelelően lefolytatott eljárás során megállapított felelősség hiányában alkalmazott és utóbb reparáció nélkül maradt joghátrányok okozhatnak {3087/2016. (V. 2.) AB határozat, Indokolás [33], 3243/2014. (X. 3.) AB határozat, Indokolás [22], 26/B/1998. AB határozat, ABH 1999, 647, 650.}.

109. Az ártatlanság véelme az Alkotmánybíróság 3313/2017. (XI. 30.) AB határozata alapján összefüggésben áll azzal a követelménnyel, hogy kerülni kell azt, hogy az eljárás során a vádlottat még mielőtt büntető ügyében jogerős bírói döntés született volna, bűnősként mutassák be.

110. Az Alkotmánybíróság az in dubio pro reo-elvvel (kétség esetén a vádlott javára-elv) kapcsolatos EJEK és Alkotmánybírósági gyakorlatot az alábbiak szerint foglalta össze:

111. „[41] 2.1. Az EJEK az [Emberi Jogok Európai] Egyezménynek az ártatlanság véelmét megfogalmazó rendelkezésével is sokat foglalkozott. Ennek során kiemelte, hogy a 6. Cikk 2. bekezdése a 6. Cikk 1. bekezdésben található tisztességes eljáráshoz való jog részét képezi a büntetőeljárásokban [például: Daktaras kontra Litvánia, (42095/98), 2000. október 10., 41–45. bekezdés]. (...)

112. [42] Az ártatlanság véelme az EJEK gyakorlatában maga is több követelményt egyesít magában. Ezek a bizonyítási teherrel, a tényeket és jogokat érintő törvényes véelmekkel, az

önvadra kötelezés tilalmával, a tárgyalást megelőző nyilvánossággal, továbbá a vádlott bűnösségére vonatkozó, az eljáró bíróságtól, illetve egyéb közhivataltól származó előzetes nyilatkozatokkal kapcsolatosak {Allen kontra Egyesült Királyság [GC] (24524/09), 2013. július 12., 93. bekezdés}. Az alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a közhivataltól származó előzetes nyilatkozattal, illetve a bizonyítási teherrel összefüggő EJEB álláspontot tekintette át.

113. [43] Az EJEB a fent hivatkozott a Dakaras ügyben hozott ítéletében hangsúlyozta: ha egy közhivatal nyilatkozata a vádlott (terhelt) vonatkozásában olyan véleményt tükröz, hogy az bűnös, mielőtt azt jogszerűen bizonyították volna, az ártatlanság védelme sérelmet szenved. A Bíróság kiemelte a közhivatal által használt szavak jelentőségét, továbbá azt, hogy a közhivatalnak nem kell feltétlenül bírónak (bírósnak) lennie, lehet az más hatóság is, beleértve az ügyészséget is. Ugyanakkor az ártatlanság védelme sérelmének vizsgálatánál mindig fontosak a konkrét nyilatkozat megtételének eseti körülményei (41. bekezdés)

114. [44] Az in dubio pro reo elve az ártatlanság védelmének a bizonyítási teherrel összefüggő aspektusából fakad. A 6. Cikk 2. bekezdéséből eredően a bizonyítás terhe a vád oldalára esik, és bármilyen kétség a bizonyítás tekintetében a vádlott javára szolgál. A bizonyítékok értékelése – főszabály szerint – a nemzeti bíróságok feladata. A Bíróság azonban jogosult annak megítélésére, hogy az eljárás a maga egészében tisztességes volt-e, amely büntetőügyek esetén magában foglalja az ártatlanság védelme érvényesülésének vizsgálatát is. Ha a bizonyítás terhe a védelem oldalára csúszik át, akkor az ártatlanság védelme sérelmet szenved [Telfner kontra Ausztria, (33501/96), 2001. március 20., 15. bekezdés]. A bizonyítékok értékelése kapcsán különösen kiemelt jelentősége van annak, hogy a nemzeti bíróságok – a tisztességes eljáráshoz való jogból levezetett kötelezettségüknek eleget téve – a bizonyítás vonatkozásában is meggyőzően megindokolták-e döntésüket. Az elégtelen indokolás szükségtelenné teheti annak vizsgálatát, hogy az ártatlanság védelme sérelmet szenvedett-e [Ajdarić kontra Horvátország [(20883/09), 2011. december 13., 36–53. bekezdés]. Amennyiben a vád által előterjesztett bizonyítékokkal kapcsolatos álláspontját a vádlott kifejthette, azt kifogásolhatta, a bíróságok pedig megfelelően megindokolták döntéseiket, jellemzően nem merül fel ennek az alapjognak a sérelme. Mivel a bizonyítékok mérlegelése tekintetében a Bíróságnak csak másodlagos szerepe van, ha a vád egy meggyőző prima facie ügyet tud feltárni a bíróság előtt, az egyezményesértés nem állapítható meg. [Natunen kontra Finnország, (21022/04), 2009. március 31., 53–54. bekezdés] Amennyiben azonban a bizonyítás hiányos, a tényállás nem kellően alátámasztott, a bizonyítékok közötti ellentmondásokat a nemzeti bíróság nem oldotta fel, a

védelem által indítványozott bizonyítást megfelelő indokok nélkül mellőzték, felmerül, hogy az eljáró bíróságok nem voltak elfogulatlanok a vádlott bűnösségét illetően.”

A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

115. A jelen panasz alapjául szolgáló eljárásban több ponton is sérült a pártatlanság követelménye, amit már azok felmerülésekor jelzett a védelem a bíróságok felé, de a kifogásokkal a bíróságok érdemben nem foglalkoztak.

116. Ahogy arra a védő is hivatkozott, a büntetőeljárásban a pártatlanság fenntartása érdekében különösen fontos, hogy senki ne járjon el a saját ügyében hatóságként. A [REDACTED] követően az országos rendőr-főkapitány úgy nyilatkozott, hogy a robbantást a teljes rendőrség ellen intézték, azaz a sértetti oldalon a konkrét sérüléseket elszenvedett rendőrök mellett a rendőrség szerepel. Ugyan az eljárás során az ügyészség vezette a nyomozást, azonban számos eljárási cselekménynél aktívan közreműködtek a rendőrök, lényegében a nyomozást is ők folytatták le, így pedig egy olyan szerv járt el a nyomozóhatósági feladatok ellátása körében, amelytől nem volt elvárható az ügy pártatlan megítélése, és emiatt az általuk végzett eljárási cselekményeket sem lehet törvényesnek tekinteni. Habár a védelem külön felhívta erre a bíróságok figyelmét, azok úgy ítélték meg, hogy e személyes érintettség nem volt érdemi befolyással az eljárás kimenetelére, és elutasították a védelem erre vonatkozó indítványait. Holott az Alkotmánybíróság által is objektív pártatlansági ok merült fel az eljárásban.

117. Az elsőfokú bíróság tanácselnöke – a tényállásban ismertetettek szerint – az eljárás során több alkalommal olyan nyilatkozatokat tett még az elsőfokú ítélet meghozatala előtt, amelyek arra engedtek következtetni, hogy a megítélése szerint az elkövető és Indítványozó személye egy és ugyanaz. Ilyen volt, amikor [REDACTED] [REDACTED] sértett és a 6. sz. tanú meghallgatásakor is olyan kérdéseket és kijelentéseket tett, amelyek magukban hordozták a prejudikálást.

118. [REDACTED] sértett esetében az eljáró bíró a kihallgatás során megkérdezte a sértettől, hogy a szemébe nézett-e az **elkövetőnek**. Azáltal, hogy a tárgyalóteremben a sértett meghallgatásakor más nem jöhetett számításba elkövetőként, mint Indítványozó, súlyosan sérült az ártatlanság véelme, és a bírói pártatlanság követelménye. A sértett vallomása

egyértelműen arra utal, hogy ő és az őt kérdező bíró is már az elsőfokú ítélet előtt elkövetőként kezelte az akkor még csak terhelti minőségben szereplő Indítványozót. A 6. sz. tanú esetében pedig amikor a tanú arról nyilatkozott, hogy a baseball sapkás **elkövetőt** talán fel tudná ismerni, a tanács elnöke közölte, hogy amikor bejöttek a terembe, akkor más oldalt ült neki a vádlott, amire a tanú kijelentette, hogy őt láthatta. Azaz a bíróság tevőlegesen befolyásolta a tanút a felismerés folyamatában, aminek következtében súlyosan sérült a pártatlan bírói eljárás követelménye. A bíró ezen megnyilvánulásai nemcsak a sértett és a tanú befolyásolására voltak alkalmasak, de arra is enged következtetni, hogy a bíró már azelőtt meggyőződött Indítványozó elkövetői minőségéről, hogy az eljárás legalább elsőfokon befejeződött volna. Ez pedig súlyosan sérti az ártatlanság véelmét és a pártatlanság követelményét, ugyanis a büntetőeljárás alapelvei megkövetelik, hogy az eljáró bíró egészen addig, amíg a jogerős bíróság ítélet kihirdetésre nem kerül, nem nyilatkozhat a terheltől úgy, mint az elkövetőről. Ezzel kapcsolatban a védelem határozottan igyekezett fellépni, azonban a felsőbb bíróságok az indítványait kategorikusan elutasították, mondván az Indítványozó bűnösségét nem kérdőjeleznie meg az ilyen eljárási szabálysértés.

119. Összeségében megállapítható, hogy az Indítványozó tartalmilag semmilyen értelemben nem volt az eljárás olyan alanya, akit a széles értelemben vett tisztességes eljárás alkotmányos követelményei megillettek volna. Vele szemben a bűnösség véelme meghatározóan befolyásolta az eljárás és a bizonyítás menetét és kimenetelét. Az Indítványozó védője érdemi védekezését a bűnösség véelme folyamatosan akadályozta. A bírósági eljárás nem volt pártatlan, mivel nem a tényállás valósághű megállapítására törekvés, hanem a vád tényállásának bizonyítása érvényesült. Az elsőfokú ítélet meghozatala előtt a védő úgy fogalmazott, hogy amint Indítványozó a hatóságok látószögébe került, azok számításba sem vették azt, hogy esetleg nem Indítványozó követte el a bűncselekményeket. A felsőbb bíróságok még csak fontolóra sem vették az Indítványozó javára szóló bizonyítékok megvizsgálását, kitartottak az elsőfokú bíróság által az Indítványozóról kialakított fals kép mellett, amelyből nem voltak hajlandóak engedni. Így pedig a tényállás súlyosan egyoldalúan került feltárára, amelyből nem volt nehéz megállapítani Indítványozó bűnösségét.

120. A bírói pártatlanság sérelme állapítható meg tehát abból, hogy jelen eljárásban a büntetőeljárásnak esszenciális eleme a valóság kiderítésének – a valósághű tényállás megállapításának – az igénye nem tükröződik vissza az ítéletek indokolásában. A bizonyítékok bíró általi összevetése és mérlegelése és az erről való részletes számadás az ítéletben a tényállás maradéktalan felderítését, azaz a büntetőjogi felelősség felőli megalapozott döntéshez

szükséges adatok hiánytalan megállapítását kell, hogy célozza. A tényállás felderítése azonban nem azonos a bűnösség szükségszerű bizonyításával tehát amennyiben a bírósági vizsgálata a tényeknek teljes mértékben nélkülözi a védelem által előadott érvek és bizonyítékok mérlegelését – ahogy az jelen eljárásban történt – a pártatlan bírósághoz való jog sérelmét kell megállapítani, mivel az objektív igazság megállapítására irányuló törekvés hiányát jelzi.

121. Emellett tételelesen sérült az eljárás során az *in dubio pro reo*-elve, ugyanis a több ponton felderítetlen tényállásban a bizonytalan körülményeket rendre Indítványozó terhére állapították meg a bíróságok, illetve számos esetben a rendelkezésre álló, és Indítványozó javára szóló bizonyítékokkal iratellenesen olyan tényeket és jogkövetkezményeket állapítottak meg, amikkel Indítványozó bűnösségét kívánták igazolni. Így pedig olyan súlyosabb cselekményekért és olyan körülményekért tudták a bíróságok Indítványozó felelősségét megállapítani, amit a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, illetve több esetben még a felderített tényállás alapján sem lehetett volna megállapítani.

122. Indítványozó robbantási szándéka megítélése szempontjából különös jelentősége volt annak, hogy hol helyezkedtek el a rendőrök akkor, amikor a robbanás bekövetkezett. Az eljárás során nem került bizonyításra, hogy a rendőrök a robbanószerkezet 5 méteres és így emberi élet kioltására alkalmas hatókörén belül lettek volna, sőt ennek ellenkezőjére számos bizonyíték utalt (tanúvallomások, Indítványozó vallomása, kamerafelvételek és szakértői vélemények), mégis a bíróságok arra a következtetésre jutottak, hogy a sértettek 5 méteren belül helyezkedtek el. Ez alapján a bíróságok mérlegelést nem tűrve megállapították, hogy Indítványozó a robbantással kétségtől emberi életet akart kioltani. Azonban – ahogy azt fentebb bemutattuk – az emberölési szándékot nem lehetett volna megállapítani, ami alapján magát a cselekményt sem lehetett volna szándékos emberölésnek minősíteni. Ugyanis a feltárt tényállás alapján nem kizárt a súlyos testi sértés megállapíthatósága. A bíróságok mégsem vették ezt számításba, holott az *in dubio pro reo*-elve alapján amennyiben kétséget kizáróan nem bizonyított a súlyosabban minősülő cselekmény elkövetése, úgy az enyhébben minősülő cselekményért kell a terheltet felelősségre vonni – természetesen, ha az bűncselekménynek minősül.

123. Hasonlóan jártak el a bíróságok a II. tényállási pont tekintetében. Habár az Ítélet tábla által is kiegészített tényállás sem tartalmazta a terrorcselekmény eszközcselekményének feltárását, illetve a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem lehetett megállapítani Indítványozó esetében sem a terrorcselekmény előkészületére, sem a terrorcselekménnyel

fenyegetésre irányuló szándékot, a bíróságok mégis megállapították Indítványozó felelősségét a Btk. 315. § (1) bekezdése szerinti bűncselekmény elkövetése tekintetében.

124. A fegyverek egyenlősége körében kifejtettekre különös tekintettel a bíróságok ezen eljárása súlyosan sérelmes, ugyanis egy olyan súlyos bűncselekményt állapítottak meg Indítványozó terhére, amelynek ellenbizonyítására semmilyen teret nem biztosítottak a védelem számára, ráadásul nem bizonyított körülményeket értékelték Indítványozó terhére.

125. A fentiekben kifejtettek alapján megállapítható, hogy a jelen panasz alapjául szolgáló büntetőeljárásban egymással szoros összefüggésben sérült Indítványozónak a pártatlan bírósághoz fűződő joga, az ártatlanság védelme és az *in dubio pro reo*-elve.

D) Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti védelemhez való jog megsértése

126. A védelemhez való jog részletes tartalmát az Alkotmánybíróság a 3058/2019. (III. 25.) AB határozatában az alábbiakban foglalta össze:

127. „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében rögzített védelemhez való jog alkotmányos tartalmának főbb elveit több határozatában rögzítette. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (3) bekezdése értelmében „[a] büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez.” Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a védelemhez való jog a büntetőeljárás során számtalan részletszabályban ölt testet. Ezen jog tartalmát képezik egyfelől a védő eljárási jogosítványai, másfelől a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek a védelem ellátását lehetővé teszik. {Legutóbb pl.: 15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [36], Abh., Indokolás [25]–[26], eredetileg: 25/1991. (V. 18.) AB határozat, ABH 1991, 414, 415.}

128. [26] A védelemhez való jog érvényesülése szempontjából a terhelt és a védő jogait együttesen kell szemlélni {legutóbb: 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [57]}. A védelemhez való jog magában foglalja az ügy megismerését és az ügy előbbre vitelét célzó jogokat. Az ügy megismerését biztosító jogok közé tartozik a hatósági határozatok, az intézkedések megismeréséhez, az iratbetekintéshez és a jelenléthez való jog. Az ügy előbbre vitelét szolgáló jogok közé tartozik az indítványok, az észrevételek megtételére, a jogorvoslat benyújtására, a kérdések feltételére, a perbeszéd megtartására való jog. Mindezen jogok

gyakorlásán keresztül valósul meg a terhelt védelme {15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [36]–[39]}.

129. [27] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban ezen jogok közül a védői jelenlét garanciális szerepét emelte ki. A terhelt kihallgatásakor ugyanis a védő személyes jelenléte biztosítja az eljárási szabályok megtartását. A védő jelenlétének legjelentősebb funkciója az, hogy képes garantálni a terheltként tett vallomás önkéntességét. A védő, amikor a terhelt kihallgatásán a részvételi jogát gyakorolja, nem tesz mást, mint a szakmai és hivatásbeli, továbbá az eljárási törvényben foglalt kötelezettségeit teljesíti: védencével a kapcsolatot mihamarabb felveszi, jogairól és a védekezés törvényes eszközeiről felvilágosítja, a legjobb tudása és lelkiismerete szerint minden védekezési eszközt felhasznál érdekében, illetve a terheltet mentő és felelősségét enyhítő tények felderítését szorgalmazza (Abh., Indokolás [44]).

130. [28] A védő jogainak gyakorlása ugyanakkor a hatóságok kötelezettségeinek megfelelő teljesítését is megköveteli. A régi Be. 48. § (1) bekezdése szerint a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság védőt rendel ki, ha a védelem kötelező, és a terheltnek nincs meghatalmazott védője. A terheltet a kirendelést követően tájékoztatni kell a védő személyéről és elérhetőségéről. A fogvatartott terhelt esetében a védőt legkésőbb a terhelt első kihallgatásáig ki kell rendelni. A kirendelő határozatban a védőt tájékoztatni kell a terhelt fogva tartásának helyéről, valamint kihallgatásának tervezett helyéről és idejéről.

131. [29] Az Alkotmánybíróság a nyomozó hatóságnak ez utóbbi, értesítési kötelezettségét az Abh.-ban pontosította. Eszerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a régi Be. 48. § (1) bekezdésének alkalmazásakor a terhelt érdekében kirendelt védőt a terhelti kihallgatás helyéről és időpontjáról igazolható módon, olyan időben értesítsék, hogy a kirendelt védőnek lehetősége legyen az eljárási törvényben foglalt jogait gyakorolni és a terhelti kihallgatáson részt venni. Ilyen értesítés elmaradása esetén a terhelt vallomása bizonyítékként nem értékelhető (Abh., Rendelkező rész 1. pont).

132. [30] A terhelt kihallgatásánál a védő jelenlétének a biztosítása nemcsak az eljárási szabályok megtartásának a garanciája, hanem a terheltet a védekezésre felkészülésben is segíti. A terheltnek joga van arra, hogy megfelelő időt és lehetőséget kapjon a védekezésre való felkészülésre [rég. Be. 43. § (2) bekezdés c) pont]. Ezért a fogva lévő gyanúsított kihallgatása előtt a védővel értekezhet [rég. Be. 184. § (3) bekezdés]. Erről a bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság az eljárási cselekmény elvégzése előtt a cselekménnyel érintett személyt tájékoztatja (rég. Be. 62. §.)

133. [31] A védekezésre történő felkészülés követelményét a nemzetközi egyezmények, így a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 14. cikk 3/b. pontja, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJEE) 6. cikk 3/b. pontja is rögzíti. Az EJEB az EJEE ezen rendelkezésének értelmezése során felhívta arra a figyelmet, hogy a megfelelő felkészülési idő mérlegelésekor több körülményt tekintetbe kell venni, így az eljárás jellegét, az ügy bonyolultságát és azt, hogy az eljárás éppen mely szakaszában tart [Gregacevic kontra Horvátország, (58331/09), 2012. július 10., 51. pont]. Nem hagyható figyelmen kívül az eljárás gyors lefolytatásához fűződő érdek sem, amelynek érvényesítése azonban nem eredményezheti az eljárásban részt vevők jogainak sérelmét [OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos kontra Oroszország, (14902/04), 2011. szeptember 30., 540. pont]. Ezen túlmenően olyan körülményeket is mérlegelni kell, mint pl. a védő elfoglaltsága és aktuális munkaterhe [Lambin kontra Oroszország, (12668/08), 2017. november 21., 43–48. pontok].

134. [32] A nemzetközi követelményekkel összhangban a régi Be. rögzíti, hogy a terhelt számára úgy kell biztosítani a felkészülés lehetőségét ezen jogosultság szem előtt tartása mellett, hogy az ne járjon az eljárás folytatására nézve aránytalan nehézséggel [rég. Be. 43. § (4) bekezdés].

135. [33] A terhelt kihallgatásánál jelenlévő kirendelt védő azonban nemcsak passzív résztvevő, hiszen a védő azon eljárási cselekményeknél, ahol jelen lehet, gyakorolhatja pl. kérdészi, indítványtételi jogát is, elősegítve ezzel, hogy a terhelt védelme szempontjából kedvező tényeket és körülményeket az eljáró nyomozó hatóság vagy bíróság feltárja és rögzítse [pl. a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 184. § (2) bekezdés, 185. § (1) bekezdés, 286. § (3) bekezdés]. Ebből következik, hogy a kirendelt védő és a terhelt, ha azt szükségesnek tartja, a terhelt kihallgatása előtt konzultálhat a védekezéssel összefüggő kérdésekről, a védelmi stratégiáról, a terhelt jogairól, stb. és ennek feltételeit a nyomozó hatóságnak biztosítani kell.”

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

136. A jelen panasz alapját képező ügyben közvetve és közvetlenül is sérült Indítványozó védelemhez való joga.

137. Közvetve sérült mindakkor, amikor a bíróságok a javára szóló bizonyítási indítványokat a fentebb kifejtettek szerint rendre elutasították, ugyanis ezáltal a védelem nem tudta érvényesíteni a terhelt javára szóló álláspont kifejtéséhez való jogát.

138. Közvetlenül pedig akkor sérült Indítványozó védelemhez való joga, amikor az elsőfokú bíróság a saját végzésének ellentmondva mégsem adta ki a védők részére az eljárásban tartott tárgyalásokról és egyéb eljárási cselekményekről készült hangfelvételeket, aminek következtében (a jegyzőkönyvek megküldési adatai alapján igazolhatóan) a védelemnek nem állt rendelkezésére kellő idő a tárgyaláson történetekre adott válaszok, indítványok megtételére.

139. Az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésben ezt külön sérelmezte a védelem, azonban a másodfokú bíróság a védő ezen érvével kapcsolatban mindennemű érdemi indokolás nélkül megállapította, hogy biztosítva volt a kellő felkészülési idő a védelem számára E körben semmilyen egyedi körülményt nem mérlegelt a bíróság, a védő által előadottakra valós indokolást nélkülöző döntést hozott.

140. A bíróság ezen eljárása súlyosan megsértette a kellő felkészülési idő követelményét és a védelemhez való jogot, ugyanis egyfelől az elsőfokú bíróság maga rendelkezett a hangfelvételek kiadásáról, illetve csak az elsőfokú eljárás során több, mint 400 oldalt tettek ki összesen a tárgyalási jegyzőkönyvek, amiket a bíróság több alkalommal az adott tárgyalást követően hónapokkal később küldte csak meg a védelem részére. E körülményeket a bíróságnak az adott ügy sajátosságaira való tekintettel kellett volna értékelnie. Ugyanis míg egy egyszerűbb megítélésű ügyben akár előfordulhat az is, hogy az egyes tárgyalási napokon nem történik annyi nívó, hogy a védelemnek valóban szüksége legyen a hangfelvételekre, addig jelen esetben elengedhetetlen lett volna az érdemi felkészüléshez a hangfelvételeknek a tárgyalást követő megismerésre. Hiszen jelen ügyben a terjedelmes jegyzőkönyvek már önmagukban indokolták volna az egyébként korábban engedélyezett hangfelvételek kiadását. Azáltal viszont, hogy a védelem többször csak hónapok múltán kapta meg a jegyzőkönyveket, elengedhetetlenné vált az időszerű védekezéshez a hangfelvételek megismerése, ami azonban a bíróságnak felróható okból elmaradt. Így az ilyen tetemes iratmennyiség mellett a ténylegesen lerövidített reagálási idő mellett a védelemnek okkal lett volna szüksége azokra a hangfelvételekre, amiknek a kiadását korábban tételesen engedélyezte a bíróság. Azáltal pedig, hogy ez elmaradt, a konkrét körülmények ismeretében a védő számára aligha volt biztosítva a kellő felkészülési idő.

141. Ezt a súlyos hiányosságot egyáltalán nem pótolta a Kúria sem. Ezáltal a bíróságok eljárása súlyosan sértette a terhelt védelemhez való jogát.

E) Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített indokolási kötelezettség megsértése

142. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban EJEB) az indokolt bírói döntéshez való jogot az Egyezmény 6. Cikkében foglalt tisztességes tárgyaláshoz való jog részének tekinti. E jog pontos tartalma az EJEB elmúlt évtizedek során számos döntésében kimunkált, széleskörű gyakorlatából olvasható ki. E körben az EJEB kiindulópontja az, hogy a bírói döntésekkel szemben valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrészt erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat, és a bírói döntések tekintélyét. (*Taxquet kontra Belgium*, 926/05.; *Shala kontra Norvégia*, 15620/09)

143. Az Alkotmánybíróság releváns gyakorlata értelmében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az alkotmánybírósági következetes gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből azonban nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {legutóbb pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.

144. Az Alkotmánybíróság – a bemutatott elveken túl az indokolási kötelezettség tekintetében – utal továbbá arra, hogy az általa nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által meghatározott jogvédelem szintje. Ennek feltétele, hogy az Alaptörvény ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés, jellemzően az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE). Az Alkotmánybíróság már rögzítette, hogy az EJE 6. cikk 1. bekezdésének első mondata és az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése lényegileg azonosan határozza meg tisztességes eljárás követelményét. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogvédelem szintje tehát nem lehet alacsonyabb az EJEB gyakorlata alapján megállapítható mértéknél {legutóbb pl. 2/2017. (II.

10.) AB határozat, Indokolás [65]–[66], 15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [42], 30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [35]}.

145. Az EJEK álláspontja szerint – az Alkotmánybíróság kifejtett elveivel egyezően – a bírói döntés indokolásának a releváns kérdésekre kell kiterjednie úgy, hogy az érthető legyen a terhelt számára, aki ennek alapján gyakorolhatja jogorvoslati jogát. Az EJEK gyakorlata megköveteli azt is, hogy az indokolás ne legyen automatikus és sablonos {legutóbb pl. *Moreira Ferreira* kontra Portugália (2. sz.) [GC], (19867/12), 2017. július 11, 84. pont}. Az EJEK következetes gyakorlata szerint az alapul fekvő egyedi ügy körülményei határozzák meg, hogy milyen terjedelmű és mélységű indokolás elégíti ki az indokolási kötelezettség követelményét. (*Tatishvili* kontra Oroszország, 1509/02.; *Gráđinar* kontra Moldova, 7170/02.; *Sholokhov* kontra Örményország és Moldova, 40358/05)

146. Az EJEK több döntésében is kimondta, hogy a döntéssel szemben feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot. Tehát nem felel meg az Egyezmény 6. Cikkében foglalt elvárásnak, ha a felülbírálati bírói fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyja helyben. (*Helle v. Finnország*, 20772/92.; *Karakasis v. Görögország*, 38194/97.; *Boldea v. Románia*, 19997/02.; *Tacquet v. Belgium*, 926/05.; *Vojtěchová v. Szlovákia*, 59102/08.) Az EJEK követelményként támasztotta a nemzeti bíróságokkal szemben azt, hogy vizsgálják meg a panaszos által előterjesztett kérelmeket. Ez alapján pedig a konzekvens bírósági gyakorlat értelmében megállapítható az Egyezmény 6. Cikk 1. bekezdése sérelme, ha a nemzeti bíróságok ignorálják a panaszos által felvetett konkrét releváns és fontos kérdéseket (*Nechiporuk and Yonkalo v. Ukraine*). Ha a panaszos kifogásolja egy felsőbb bírói fórum előtt, hogy alsóbb bíróság döntése hiányos ténybeli vagy jogi alapon áll, úgy a felsőbb bíróság köteles maga megadni a hiányzó indokolást (*Tatishvili v. Russia*, § 62).

147. Az Alkotmánybíróság – összefüggésben a döntés indokolásának ügyfél jogorvoslatát segítő jellegével kapcsolatosan arra a konklúzióra jutott, hogy „azoknak megfelelő alapot kell teremteniük a hatékony jogorvosláshoz.” [630/B/2005 AB határozat]. A bizonyítékok figyelembevételénél pedig a hatóságoknak elsődlegesen azt kell szem előtt tartaniuk, hogy a tényállás teljes mértékben feltárássra kerüljön.

148. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási

jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon. [Lásd IV/3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, ABH 2012,131.; Indokolás (4) bekezdése] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. [Lásd 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, ABK 2012, 504-505.; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, ABK 2012, 622-624; Indokolás (5)]

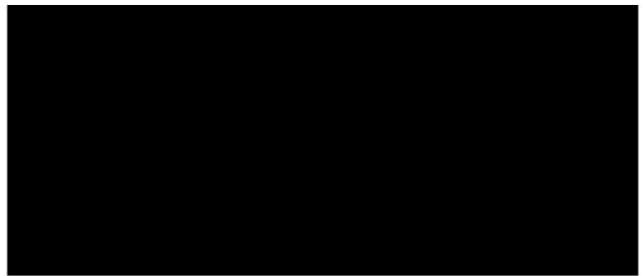
149. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az Alkotmánybíróság annak megítéléséhez, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálta-e, és ennek értékeléséről határozatában számot adott-e, vizsgálja **a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.** [összefoglalóan lásd: 7/2013. (III. 1). AB határozat]

A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

150. Indítványozó először is rögzíti, hogy jelen beadvány tárgyát nem az képezi, hogy mind az eljáró bíróságok teljesen jogszerűtlenül, az eset tényeit figyelmen kívül hagyva állapították meg bűnösségét. Jelen eljárásnak a tárgya az, hogy minderre egy kirívóan alkotmányellenes eljárásban került sor. Az alkotmányellenesség egyik oka pedig a tisztességes eljáráshoz való jog immanens részét képező indokolási kötelezettség többrendbeli súlyos megsértése a fentebb kifejtett sérelmekkel kapcsolatban.

151. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie, de megköveteli azt is, hogy a bíróság indokolási gyakorlata ne legyen automatikus és sablonos.
152. Jelen ügyben sérült egyfelől az indokolási kötelezettség akkor, amikor a fentebbi pontokban is kifejtett, a fegyverek egyenlőségére, a pártatlan bírósági eljárása, az ártatlanság vélelmére és a védelemhez való jogra vonatkozó védő előadásokat a bíróságok lényegében indokolás nélkül elutasították. Ugyanis a védő minden egyes előadása a büntetőper szempontjából releváns tényre vonatkozott, egy részük már a bíróság elé tárt bizonyítékok valóságnak megfelelő értékelésére, másik részük pedig új bizonyítási eljárások lefolytatására irányult, azaz az eljáró bíróságoknak érdemben kellett volna azokkal foglalkozni. Ezzel szemben azonban a bíróságok úgy utasították el a védői indítványokat, hogy valójában a döntés indokai és a mögöttük meghúzódó mérlegelés eredménye mindvégig rejtve maradt.
153. Emellett – ahogy arra a védelem is külön rámutatott – a II. tényállási pont tekintetében teljesen feltáratlanul maradt a vélelmezett terrorcselekmény eszközcselekménye, ugyanis arról sem az elsőfokú ítélet, sem a kiegészített másodfokú ítélet nem rendelkezett. Így viszont – még ha valóban a bírósági feltételezésnek megfelelően járt volna el Indítványozó és azt sikerült is volna a terhére bizonyítani – nem lehetett volna Indítványozó felelősségét megállapítani a II. tényállási pontban a terhére megállapított büncselekmény vonatkozásában. Hiszen az ítéletekből nem állapítható meg, hogy mi volt az a körülmény, ami alapján a bíróságok megállapíthatónak találták az eszközcselekmény megvalósulását.
154. Azaz már az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából sem lehet egyértelműen megállapítani, hogy mi alapján állapította meg a bíróság Indítványozó bűnösségét e tekintetben, illetve, hogy mi alapján nem fogadta el a védelem által előadott és fent részletesen bemutatott érveket, az ezzel kapcsolatos indokolás hiánya pedig a fellebbezési és felülbírálati bírósági eljárásokban sem kerül orvoslásra.
155. Mivel jelen ügyben a bíróságok ignorálták az Indítványozó által felvetett konkrét, releváns és fontos kérdéseket, indítványokat, nem teljesítették indokolási kötelezettségüket. Az Alkotmánybíróság és az EJEB fent kifejtett gyakorlata értelmében, ha a panaszos kifogásolja egy felsőbb bírói fórum előtt, hogy az alsóbb bíróság döntése hiányos ténybeli vagy jogi alapon áll, úgy a felsőbb bíróság köteles maga megadni a hiányzó indokolást, jelen esetben ez azonban nem történt meg olyan mértékben, ami teljesítette volna a tisztességes eljárás követelményeként az indokolási kötelezettséget.

156. Összefoglalva megállapítható, hogy a jelen beadványban támadott büntetőeljárás során a fegyverek egyenlősége követelménye, a pártatlan bírósághoz való jog, az ártatlanság védelme, a védelemhez való jog és ezekkel kapcsolatban az indokolási kötelezettség teljesítésének hiánya olyan mértékű sérelmeket eredményezett, amelyek alapján megállapíthatóvá válik az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, az ártatlanság védelme és a védelemhez való jog sérelme.

Karsai Dániel Ügyvédi Iroda

dr. Karsai Dániel András